Ton Eimers
Mariska Roelofs

# Regionaal actieplan Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC Stedendriehoek

KENNISCENTRUM
beroepsonderwijs arbeidsmarkt

# REGIONAAL ACTIEPLAN
# LEERPLICHT, KWALIFICATIEPLICHT EN RMC STEDENDRIEHOEK

# Regionaal actieplan Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC Stedendriehoek

Ton Eimers
Mariska Roelofs

3 juli 2008

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

Deze publicatie is te bestellen bij het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt
Postbus 1422
6501 BK Nijmegen
Tel: 024 – 365 35 20
Fax: 024 – 365 34 93
E-mail: info@kenniscentrum-ba.nl

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK DEN HAAG

Ton Eimers
Mariska Roelofs

Regionaal actieplan Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC Stedendriehoek
Nijmegen: Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt.
ISBN 978-90-77202-45-6
NUR 840

© 2008 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

# Inhoud


Samenvatting en conclusies 1

Deel 1 – **Regionaal actieplan Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC** 5

1 Inleiding 7

2 Spoor 1 – Leerplichtfunctie per gemeente 11
2.1 Leerplicht en RMC in de regio 11
2.2 Formatie Leerplicht en RMC 14
2.3 Formatie in de praktijk 18
2.4 Gezamenlijke actiepunten 19

3 Spoor 2 – Kwalificatieplicht en RMC in de regio 23
3.1 De Kwalificatieplicht 23
3.2 Positionering van het RMC 26
3.3 Regionaal of lokaal? 27
3.4 Het voorstel: regionaal en subregionaal 28

Deel 2 – **Bevindingen en actieplannen per gemeente** 33

Inleiding 35

Normatief model Leerplicht / RMC 37

1 Gemeente Apeldoorn 41
2 Gemeente Brummen 47
3 Gemeente Epe 53
4 Gemeente Voorst 59
6 Gemeente Olst-Wijhe 69
7 Gemeente Zutphen 75
8 Gemeente Lochem 81

Bijlage 1 – Overzicht van geïnterviewde personen 87
Bijlage 2 – Deelnemers bijeenkomst RMC - Kwalificatieplicht 27 maart 2008 88

# Samenvatting en conclusies

In het rapport *Samenwerking leerplicht Stedendriehoek* (Roelofs & Eimers, 2007) is beschreven met welke ontwikkelingen de acht gemeenten in de Stedendriehoek de komende jaren te maken krijgen en hoe zij daar gezamenlijk het beste op zouden kunnen reageren. In reactie op de conclusies en aanbevelingen hebben de gemeenten nu laten onderzoeken hoe samenwerking op het gebied van Leerplicht en RMC verder versterkt kan worden. Gekozen is voor een aanpak langs twee sporen.

Het eerste spoor richt zich op de leerplichtfunctie uitgevoerd door de afzonderlijke gemeenten, gericht op de leerplichtigen van het primair en voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo). Het uitgangspunt is dat de gemeenten zelf zorgen voor de uitvoering van de leerplichtfunctie. Het doel is om de uitvoering kwalitatief te verbeteren op basis van gezamenlijke kwaliteitsnormen. Per gemeente is daartoe een actieplan opgesteld.

Het tweede spoor omvat de kwalificatieplicht- en RMC-functie. Voorgesteld wordt om deze beide functies niet per gemeente, maar per subregio en regionaal te organiseren. Hierbij gaat het om de groep kwalificatieplichtigen van 16 tot 24 jaar, die zitten in het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) of daar zijn uitgevallen.

In het kader van het eerste spoor zijn gesprekken gevoerd met leerplichtambtenaren, RMC-medewerkers, leidinggevenden en met de verantwoordelijke beleidsambtenaren. De vragen hadden betrekking op het beleid, de taken, de organisatie en de resultaten. Per onderdeel is telkens gekeken naar de actuele situatie in de gemeenten. Vervolgens is die situatie afgezet tegen een *norm*. De norm is een kwaliteitsnorm, die is gebaseerd op landelijke richtlijnen en ervaringen. Het verschil tussen de bestaande situatie en de norm bepaalt wat er nog kan worden verbeterd. De norm is een richtlijn die moet helpen om verschillende verbeteringen in samenhang uit te voeren.
De norm heeft ook nog een tweede betekenis. Het geeft richting aan de verbeteracties. Het richt de benaderingen en aanpak van de afzonderlijke gemeenten dezelfde kant op. Daardoor kunnen zij nu en in de toekomst makkelijker samenwerken, gemeenschappelijke taken oppakken, uitwisselen (personeel, gegevens) en bieden zij voor andere (scholen, ouders, hulpverlening) een eenduidig beleid en aanspreekpunt.
In het kader van het tweede spoor is een miniconferentie georganiseerd, waaraan vertegenwoordigers uit de gemeenten en het onderwijs deelnamen.

**Spoor 1 – Leerplichtfunctie per gemeente**

*Formatie*

- Op twee na voldoen geen van de gemeenten aan zowel de Ingrado-formatierichtlijn voor de leerplichtfunctie als voor de RMC-functie. Recent hebben enkele gemeenten hun formatie voor Leerplicht uitgebreid. Met deze uitbreidingen voldoen nu vrijwel alle gemeenten aan de norm, of zitten daar, zoals Brummen en Epe, gering onder. De formatie voor RMC is echter nog ontoereikend in twee van de drie subregio's.
- Een goede uitvoering van de leerplicht- en RMC-functie is niet alleen of hoofdzakelijk een kwestie van voldoende formatie. Het gaat ook om de invulling van de formatie en de ervaren werkdruk (kwaliteit).

*Kwaliteit uitvoering*

- Er zijn aanzetten tot verbetering, maar op veel punten is de uitvoering van de leerplicht- en RMC-functie in de gemeenten nog ontoereikend (o.a. op de volgende punten: professionalisering werkzaamheden, professionalisering medewerkers, aansturing, meetbare doelen, bestuurlijke afspraken).

*Beleid*

- Er zijn recent positieve aanzetten gegeven, maar Leerplicht behoeft een duidelijkere inbedding in beleid.
- In de meeste gemeenten is de rol van Leerplicht en RMC niet duidelijk benoemd in het beleid en is er geen specifiek beleid voor Leerplicht en RMC vastgesteld.

*Samenwerking*

- Er wordt op subregionaal niveau samengewerkt, maar deze samenwerking is nog niet optimaal.
- De samenwerking met derden (scholen, Jeugdzorg, e.d.) wordt nog onvoldoende benut.

*Actieplannen*

- In deel 2 van de voorliggende rapportage zijn de bevindingen en aanbevelingen (actiepunten) voor elk van de acht gemeenten afzonderlijk opgenomen.

Concrete actiepunten voor een gezamenlijke versterking van de leerplicht- en RMC-functie zijn:

- Beleg een regionale werkconferentie van gemeenten en relevante partners om gezamenlijk de hoofdpunten van een preventief beleid vast te stellen en afspraken te formuleren voor de rol van Leerplicht/RMC.

- Organiseer een gezamenlijke kenniskring leerplichtontwikkeling, die zich verdiept in structurele professionalisering van het werk, voorstellen aandraagt voor nieuwe methoden en gemeenten kan adviseren.
- Organiseer één of meer gezamenlijke acties voor deskundigheidsbevordering.
- Stel samen met het onderwijs een aanvalsplan voor een sluitende registratie op.
- Stel jaarlijks een regionaal verslag Leerplicht/RMC op.
- Maak onderling structurele werkafspraken voor de uitvoering van Leerplicht/RMC en leg de werkafspraken vast in een protocol.

**Spoor 2 – Kwalificatieplicht en RMC in de regio**

*Kwalificatieplicht*
- De invoering van de Kwalificatieplicht heeft gevolgen voor gemeenten: nu geldt het leerplichtregime ook voor het mbo.
- Handhaving van de Kwalificatieplicht en aanpassingen in het onderwijs moeten het voortijdig schoolverlaten terugdringen.

*Kwalificatieplicht verbonden met zowel Leerplicht als RMC*
- De Kwalificatieplicht volgt hetzelfde regime als Leerplicht en de Kwalificatieplicht richt zich op dezelfde doelgroep en hetzelfde werkterrein (MBO) als RMC.

*Keuze niet of/of, maar en/en*
- Ten gevolge van recente ontwikkelingen ligt het zeer voor de hand om te kiezen voor een nauwe verbinding van Leerplicht/Kwalificatieplicht én RMC.

*Voorstel*
Voorgesteld wordt om de beleidsmatige en inhoudelijke aansturing van de Kwalificatieplicht/RMC-functie *regionaal* te organiseren en de uitvoering van de functie *subregionaal* te organiseren. Hieronder volgt een toelichting op de voorgestelde organisatievorm:
- Het bestuurlijk platform van de acht gemeenten in de Stedendriehoek stelt een gemeenschappelijk beleid vast inzake Kwalificatieplicht/RMC, gebaseerd op een eveneens gemeenschappelijke visie. Het beleid is vertaald in een concrete aanpak, opdracht aan de uitvoeringsorganisatie, concrete doelen en realisatietermijnen.
- De Kwalificatieplicht- en RMC-medewerkers worden gepositioneerd bij de drie centrumgemeenten van de subregio's (Apeldoorn, Deventer en Zutphen) en maken integraal onderdeel uit van de Leerplichtbureaus van die drie gemeenten. Zij werken voor de gehele subregio en hebben dan ook nauwe samenwerkingsrelaties met het Leerplichtbureau van de andere gemeente(n) in de eigen subregio.

- Alle KP/RMC-medewerkers maken daarnaast deel uit van het regionale team Kwalificatieplicht/RMC. Dit team heeft de opdracht het beleid inzake Kwalificatieplicht/RMC, zoals opgesteld door het bestuurlijk platform uit te voeren.
- Op regionaal niveau wordt een Regiocoördinator Kwalificatieplicht/RMC aangesteld, die tot taak heeft het regionale team KP/RMC op inhoud aan te sturen. De Regiocoördinator is niet (beleidsmatig) verbonden aan één van de gemeenten, maar heeft een onafhankelijke positie en ressorteert rechtstreeks aan het bestuurlijk platform.

In de voorgestelde organisatievorm hebben de KP/RMC-medewerkers een dubbele positie. Enerzijds maken zij deel uit van het Leerplichtbureau van de gemeente waar zij gestationeerd zijn en anderzijds vormen de KP/RMC-medewerkers gezamenlijk een team dat regionaal verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Kwalificatieplicht en RMC.

Een subregionale uitvoering van de Kwalificatieplicht houdt in dat de extra middelen, die gemeenten in het kader van de Kwalificatieplicht hebben toegewezen gekregen, belegd worden op subregionaal niveau bij de drie centrumgemeenten.

Deel 1

# Regionaal actieplan
# Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC

# 1 Inleiding

In het rapport *Samenwerking leerplicht Stedendriehoek* is beschreven met welke ontwikkelingen de acht gemeenten in de Stedendriehoek de komende jaren te maken krijgen en hoe zij daar gezamenlijk het beste op zouden kunnen reageren. De hoofdlijnen in het rapport wijzen op een toenemend belang van de leerplicht- en RMC-functie in de bestrijding van voortijdig schoolverlaten, een groter wordende noodzaak om daarin ook preventief te werk te gaan en een (daardoor) groter belang van onderlinge samenwerking.
In reactie op de conclusies en aanbevelingen in het rapport hebben de acht gemeenten besloten om de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van Leerplicht en RMC verder te onderzoeken.

Waarom is samenwerking zo belangrijk als het om Leerplicht en RMC gaat? In een recent verschenen nota[1] noemt de VNG een aantal belangrijke voordelen van regionale samenwerking: de kwaliteit van de uitvoering wordt beter, er kan meer proactief worden gewerkt, de samenwerking met partners, vooral de scholen, wordt eenvoudiger en de uitvoering wordt efficiënter. Tevens biedt samenwerking de mogelijkheid om, bijvoorbeeld bij ziekte of verlof, adequate vervanging te organiseren. Nu leidt dat vaak tot een gebrek aan continuïteit. Terecht wijst de VNG erop, dat succesvol samenwerken afhankelijk is van een aantal voorwaarden. De belangrijkste voorwaarde heeft te maken met de rol van de afzonderlijke gemeenten. Zij moeten politiek en bestuurlijk achter de samenwerking staan, goed overleg voeren en onderling op voet van gelijkwaardigheid te werk gaan. Het is daarom belangrijk een vorm van samenwerking te kiezen die én recht doet aan de verschillende uitgangsposities van de gemeenten, én tegelijkertijd de winst van samenwerken concreet kan maken.

De acht gemeenten in de Stedendriehoek starten vanuit zeer uiteenlopende situaties wat betreft de leerplicht- en RMC-functie. De voordelen van samenwerking worden onderkend en tegelijkertijd is er behoefte aan een vorm die recht doet aan de relatief eigen posities van de verschillende gemeenten en subregio's. Daarom is gekozen voor een aanpak langs twee sporen.

Het eerste spoor richt zich op de leerplichtfunctie uitgevoerd door de afzonderlijke gemeenten, gericht op de leerplichtigen van het primair en voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo), ruwweg de leeftijdscategorie van 4 tot en met 16 jaar (voor havo/vwo tot en met 17 jaar). Het uitgangspunt is dat de gemeenten zelf zorgen voor de

1 Regionalisering van de Leerplichtfunctie, VNG, 2008

uitvoering van de leerplichtfunctie. Het doel is om de uitvoering kwalitatief te verbeteren en om meerwaarde te vinden in samenwerking. De afbakening van de leeftijdsgroep is indicatief. Het gaat erom dat de afzonderlijke gemeente zich richt op het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO).

Het tweede spoor omvat de kwalificatieplicht- en RMC-functie. Voorgesteld wordt om deze beide functies niet per gemeente, maar per subregio en regionaal te organiseren. Hierbij gaat het om de groep kwalificatieplichtigen van 16 tot 24 jaar, die zitten in het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) of daar zijn uitgevallen. Daarmee is ook meteen de voornaamste reden aangegeven om de beide sporen te onderscheiden: waar het PO en VO nog relatief lokaal zijn opgezet, heeft het MBO een regionale organisatie (ROC en AOC). Voor de afzonderlijke gemeenten is het vele malen ingewikkelder om aansluiting te vinden bij een ROC, dan bij een school voor PO of VO.

Het eerste spoor betekent versterking per gemeente. Het tweede spoor gaat een stap verder en mikt op gezamenlijke uitvoering van taken. Het voorliggende rapport omvat dan ook twee soorten aanbevelingen, namelijk aanbevelingen per gemeente voor spoor 1 en aanbevelingen voor de regio als geheel voor spoor 2.

Het rapport met de bevindingen en aanbevelingen is het resultaat van een kort, verkennend onderzoek (quick scan), dat bestond uit interviews met vertegenwoordigers uit alle gemeenten (zie bijlage 1 voor een overzicht van de geïnterviewde personen) en uit een miniconferentie met deelnemers van de gemeenten en het onderwijs (zie bijlage 2 voor een overzicht van de deelnemers aan de miniconferentie).
Voor de informatie met betrekking tot de gemeente Deventer is gebruik gemaakt van het adviesrapport *Versterking Leerplichtfunctie gemeente Deventer* (KBA, november 2007).
In het kader van het eerste spoor zijn gesprekken gevoerd met leerplichtambtenaren, RMC-medewerkers, leidinggevenden en met de verantwoordelijke beleidsambtenaren. De gesprekspartners zijn bevraagd over de uitvoering van Leerplicht en RMC binnen de gemeente. De vragen hadden betrekking op het beleid, de taken, de organisatie en de resultaten. Per onderdeel is telkens gekeken naar de actuele situatie in de gemeente. Vervolgens is die situatie afgezet tegen een *norm*. Het verschil tussen de bestaande situatie en de norm bepaalt wat er nog kan worden verbeterd.

Waar komt die norm vandaan? De norm is gebaseerd op drie pijlers:
- De gemeenten binnen de Stedendriehoek hebben gezamenlijk vastgesteld welk beleid zij voorstaan als het gaat om Leerplicht en RMC. Die uitgangspunten zijn beschreven in het rapport *Samenwerking leerplicht Stedendriehoek*. De uitgangspunten hebben gevolgen voor de wijze van uitvoering.
- Een aantal zaken is vastgelegd in wetgeving en in landelijke richtlijnen. Dat geldt bijvoorbeeld voor meldingen, verslaglegging en omvang van de formatie.

- Normen voor kwaliteit van organisatie en werken zijn gebaseerd op landelijke voorbeelden (best practices) en onderzoek naar de kwaliteit van Leerplicht en RMC.

De norm is voor alles een richtlijn die moet helpen om verschillende verbeteringen in samenhang uit te voeren.

De norm heeft ook nog een tweede betekenis. Er is gekozen om in eerste instantie met spoor 1 te kiezen voor een aanpak per gemeente. Om echter de samenwerking en uitwisseling tussen de gemeenten zo optimaal mogelijk te maken, wordt binnen elk van de gemeenten gewerkt volgens eenzelfde benadering. Het normatieve model geeft richting aan de verbeteracties. Het richt de benaderingen en aanpak van de afzonderlijke gemeenten dezelfde kant op. Daardoor kunnen zij nu en in de toekomst makkelijker samenwerken, gemeenschappelijke taken oppakken, uitwisselen (personeel, gegevens) en bieden zij voor anderen (scholen, ouders, hulpverlening) een eenduidig beleid en aanspreekpunt.

**Leeswijzer**

Het rapport bestaat uit twee delen. Deel 1 is het hoofdrapport en omvat de belangrijkste conclusies en aanbevelingen voor de twee sporen. In deel 2 zijn de bevindingen en aanbevelingen (actiepunten) voor elk van de acht gemeenten afzonderlijk opgenomen. In deel 2 is ook een uitvoerige beschrijving van het hiervoor genoemde normatieve model opgenomen.

In deel 1 worden bij spoor 1 niet alle aanbevelingen per gemeente herhaald, maar kijken we naar het totaalbeeld voor de regio. Gemeenten kunnen zelf met de actiepunten aan de slag, maar er zijn ook mogelijkheden om daarin gezamenlijk op te trekken en zo efficiënter te werk te gaan.

Voor spoor 2 is het van belang om eerst te kijken naar de gevolgen van de nieuwe Kwalificatieplicht. De invoering van deze nieuwe wetgeving heeft grote gevolgen voor gemeenten en scholen en is de belangrijkste reden om voor spoor 2 een andere vorm van samenwerking te kiezen.

De onderzoeken *Samenwerking leerplicht Stedendriehoek* en *Regionaal actieplan Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC Stedendriehoek* zijn uitgevoerd met subsidie van de provincies Gelderland en Overijssel.

# 2 Spoor 1 – Leerplichtfunctie per gemeente

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de uitkomsten van de quick scan en aan de actiepunten voor de gemeenten. Voor een overzicht van de bevindingen en actiepunten per gemeente wordt verwezen naar deel 2 van het rapport.
Hierna gaan we kort in op het totaalbeeld van de leerplicht- en RMC-functie in de regio. Daarna besteden we afzonderlijk aandacht aan de formatie voor Leerplicht en RMC.
In de derde paragraaf benoemen we een aantal punten waarop de gemeenten samen kunnen optrekken als zij met hun individuele actieplannen aan de slag gaan.

## 2.1 Leerplicht en RMC in de regio

In onderstaande figuur wordt de score van elke gemeente ten opzichte van de norm weergegeven met betrekking tot de thema's beleid, taken, organisatie, en resultaten. De cijfers 1 tot en met 17 (in de linker kolom) verwijzen naar de volgende onderwerpen[2]:

1. Rol leerplicht/ RMC in beleid
2. Specifiek leerplicht/ RMC-beleid
3. Evaluatie en bijstelling beleid
4. Afstemming leerplicht/RMC-beleid met andere partijen
5. Uitvoering taken
6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken
7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken)
8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten)
9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie
10. Aansturing van leerplicht/RMC
11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC
12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering)
13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau
14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen
15. 'Prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07)
16. Structurele effecten van leerplicht/RMC (preventief, curatief)
17. Kwantitatieve effecten van leerplicht/ RMC (terugdringen verzuim en VSV)

2 Zie voor een uitgebreide omschrijving deel 2 van het rapport.

De letters in de figuur geven de verschillende gemeenten in de regio weer:
A = Apeldoorn
B = Brummen
E = Epe
V = Voorst
D = Deventer
O = Olst-Wijhe
Z = Zutphen
L = Lochem

| | | I | II | III | IV |
|---|---|---|---|---|---|
| | | zeer zwak ontwikkeld | zwak ontwikkeld | goed in ontwikkeling | volgens de norm |
| Beleid | 1 | | E D L | B V | A O Z |
| | 2 | L | B E V | A D O Z | |
| | 3 | B O L | A E V D | Z | |
| | 4 | | A B V D Z L | E O | |
| Taken | 5 | | B | A E V D O Z L | |
| | 6 | O | A B E D Z | V L | |
| | 7 | E | A B V D O L | Z | |
| | 8 | | E L | A B V Z | D O |
| Organisatie | 9 | | A B E | V D Z L | O |
| | 10 | | E | A B V D O Z L | |
| | 11 | | B E | A V D O | Z L |
| | 12 | | B V D O | A E Z L | |
| | 13 | | O L | A B E V D Z | |
| Resultaten | 14 | A B O | D Z | E V L | |
| | 15 | A B Z | D O L | E V | |
| | 16 | | A B E V D O L | Z | |
| | 17 | | A B E V D O Z L | | |

Het schema maakt een aantal zaken duidelijk:

- Op een klein aantal van de punten voldoet de uitvoering van de leerplicht- en RMC-functie op dit moment aan de norm.
- Relatief beter ontwikkeld zijn de aspecten die te maken hebben met taken en organisatie van de leerplicht/RMC-functie. Het wordt zichtbaar dat in veel gemeen-

ten vrij recent nieuwe leidinggevenden zijn benoemd voor leerplicht/RMC en dat deze aspecten rondom organisatie serieus aandacht geven.
- Op twee na voldoen geen van de gemeenten aan zowel de Ingrado-formatierichtlijn voor de leerplichtfunctie als voor de RMC-functie (zie ook Deel 1, paragraaf 2.2). Recent hebben enkele gemeenten hun formatie voor Leerplicht uitgebreid. Daarmee voldoet het merendeel van de gemeenten inmiddels op dat punt aan de norm. De formatie voor RMC is echter nog ontoereikend in twee van de drie subregio's.
- Het feit dat gemeenten zich meer bewust zijn geworden van de noodzaak om de leerplicht- en RMC-functie beter uit te voeren, heeft geleid tot allerlei initiatieven. Slechts weinig gemeenten doen dat echter vanuit een duidelijk beleidskader. In de meeste gevallen is de rol van Leerplicht en RMC niet duidelijk benoemd in het beleid en is er geen specifiek beleid voor Leerplicht en RMC vastgesteld.
- Dat leidt er ook toe dat er op het gebied van resultaten nog weinig structureels is bereikt. Er zijn nog onvoldoende meetbare doelen benoemd, er wordt nog niet goed gemeten wat resultaten zijn en op zichzelf positieve samenwerking met andere partijen is nog onvoldoende geborgd in bestuurlijke afspraken.

Het totaalbeeld geeft aan dat er nog veel verbetering nodig is. Aan de andere kant toont het een optimistisch beeld van ontwikkeling en op veel plaatsen vooruitgang. Elke gemeente kan zelf zien waar de zwakke en sterkere punten liggen.
Uit het overzicht blijkt ook dat sommige gemeenten op onderdelen verder zijn in de ontwikkeling dan anderen. De oorzaken daarvoor zijn divers en vaak zeer persoonsgebonden. Daarnaast is de 'voorsprong' van gemeenten soms ook te verklaren uit een structurele aanpak van knelpunten, een duidelijk beleid en personele capaciteit. Het overzicht laat dan ook zien op welke punten gemeenten wellicht van elkaar kunnen leren en kennis kunnen overdragen.

Het verder ontwikkelen en verbeteren van de leerplicht- en RMC-functie bestaat niet uit louter losse onderdelen. In feite is er een sterke samenhang tussen de genoemde onderwerpen in het schema. Om te kunnen meten of er resultaten worden geboekt, zullen er vooraf doelen gesteld moeten worden. Om doelen te bepalen is weer beleid nodig. Beleid is ook nodig om prioriteiten in het werk van Leerplicht en RMC te stellen. Binnen de schaarse tijd die beschikbaar is, moeten keuzes gemaakt worden. Om die keuzes verstandig te kunnen maken, is zicht nodig op de tijdsbesteding van de medewerkers. Wat kan in hoeveel tijd gedaan worden? Hoe kunnen medewerkers het meest effectief ingezet worden? Daarvoor is een goed systeem nodig van tijdschrijven. Om de tijd die nodig is voor bepaalde werkzaamheden betrouwbaar te kunnen bepalen, zijn vaste werkmethodieken nodig. Om volgens methoden te kunnen werken is weer een zekere mate van professionalisering nodig. Zo grijpen de verschillende aspecten in elkaar. Het normatief model geeft aan hoe op verschillende fronten tegelijk aan verbetering gewerkt kan worden.

## 2.2 Formatie Leerplicht en RMC

Een apart punt van aandacht is de beschikbare formatie voor Leerplicht en RMC. Het behoeft geen uitleg dat alle pogingen om meer professioneel te werken, om de kwaliteit van de uitvoering te verbeteren en om beleidsdoelen om te zetten in concrete resultaten afhankelijk zijn van voldoende formatie. Helaas bestaat er geen wettelijk voorgeschreven norm voor de omvang van de formatie. Sinds vele jaren zijn de richtlijnen die Ingrado (voorheen LVLA) daarvoor heeft opgesteld de beste indicator. Recent heeft Ingrado, op grond van een groot landelijk onderzoek, de Leerplichtrichtlijn opnieuw bepaald.

*Leerplicht*

De basis van de nieuwe Ingrado-formatie richtlijn wordt gevormd door het begrip 'leerplichtfunctie'. De leerplichtfunctie bestaat uit vijf taakgebieden: leerplichttaken, administratieve taken, coördinatietaken, beleidstaken, en applicatiebeheer.
De formatierichtlijn is berekend over het aantal leerplichtigen (jeugdigen in de leeftijdsgroep van 5 tot 18 jaar) in het werkgebied van de organisatie. De landelijke Ingrado-formatierichtlijn voor de leerplichtfunctie is: 1 fte leerplichtfunctie op 3.800 leerplichtigen (leerplichtambtenaar 60%, administratie 25%, coördinatie 5%, beleid 5%, applicatiebeheer 5%).

Tabel 1 geeft inzicht in het aantal jongeren in de Stedendriehoek in de leeftijd van 5 tot en met 17 jaar per gemeente.

*Tabel 1 – Aantal jongeren per gemeente naar leeftijdscategorie 5 t/m 17 jaar*

| | 5 t/m 17 jaar |
|---|---|
| Apeldoorn | 24.597 |
| Brummen | 3.581 |
| Deventer | 14.986 |
| Epe | 5.206 |
| Lochem | 5.255 |
| Olst-Wijhe | 3.069 |
| Voorst | 3.947 |
| Zutphen | 7.694 |
| **Totaal S3H** | **68.335** |

Bron: CBS, geregistreerde bevolking, peildatum 1 januari 2007.

Inzicht in het aantal jongeren in de leeftijd van 5 t/m 17 jaar per gemeente vormt de grondslag voor de vergelijking in tabel 2 tussen feitelijke leerplichtformatie en leerplichtformatie op basis van de Ingrado-norm. In tabel 2 is de beschikbare formatie

voor leerplicht, na uitbreiding met de extra middelen die beschikbaar zijn voor de kwalificatieplicht, binnen de gemeenten afgezet tegen de benodigde formatie op basis van de Ingrado-norm.

*Tabel 2 – Vergelijking feitelijke formatie voor leerplichtfunctie per gemeente met benodigde formatie op basis van Ingrado-norm, uitgedrukt in fte's*

| | Fte's Ingrado[1] | Fte's feitelijk | Fte's na uitbreiding KP vanaf 2008[3] | Tekort/overschot fte's |
|---|---|---|---|---|
| Apeldoorn | 6,47 | 5,08 | 5,08 + 1,74 = 6,82 | +0,35 |
| Brummen | 0,94 | 0,60 | 0,60 + 0,25 = 0,85 | -0,09 |
| Deventer | 3,94 | 4,31 | 4,31 + 1,06 = 5,37 | +1,43 |
| Epe | 1,37 | 0,89 | 0,89 + 0,37 = 1,26 | -0,11 |
| Lochem | 1,38 | 0,94 | 0,94 + 0,67 = 1,61 | +0,23 |
| Olst-Wijhe | 0,81 | 0,92 | 0,92 + 0,21 = 1,13 | +0,32 |
| Voorst | 1,04 | 1,39 | 1,39 + 0,28 = 1,67 | +0,63 |
| Zutphen | 2,02 | 1,81 | 1,81 + 0,75 = 2,56 | +0,54 |
| **Totaal S3H** | 17,97 | 15,94 | 21,27 | +3,30 |

* Als een gemeente de beschikbare tijd voor de leerplichtuitvoering aangaf in aantal uren is het aantal fte berekend op basis van een 36-urige werkweek. Niet alle genoemde formatie is (reeds) daadwerkelijk ingevuld.
Voor een deel kan het gaan om formatie die binnen de gemeente geen meerjarige bekostiging heeft.

1 Gebaseerd op het aantal leerplichtigen (jongeren van 5 t/m 17 jaar per 1 januari 2007, CBS) in een gemeente.

2 Bron: Invoering Kwalificatieplicht in de Stedendriehoek, Eloy Winkelman namens Werkgroep SOS; m.u.v. gemeenten Zutphen en Lochem: gebaseerd op eigen berekening van de gemeente.

De Ingrado-norm is gebaseerd op het landelijk gemiddelde voor de caseload per 3.800 leerplichtigen. Ingrado geeft daarbij aan dat de problematiek in grote steden groter is dan het landelijk gemiddelde en geeft daarvoor de mogelijkheid om de norm per gemeente aan te passen aan het werkelijke aantal leerplichtgevallen. Dat werkelijke aantal wordt berekend op basis van de caseload van de leerplichtafdeling. Voor de meeste gemeenten in de Stedendriehoek is de huidige caseload echter geen betrouwbare maat. Daarom is afgezien van toepassing van de wegingsfactor. De hieronder gepresenteerde formatie volgens de Ingrado-norm is derhalve waarschijnlijk een iets te lage berekening.

*RMC*

Ook voor de verschillende functies binnen de RMC-functie bestaan richtlijnen voor de benodigde formatieomvang. De gewenste formatie, waarmee de problematiek van het voortijdig schoolverlaten optimaal kan worden aangepakt bedraagt 1 fte *coördinatie*

per 31.068 jongeren, 1 fte *trajectbegeleiding* per 7.816 jongeren, 1 fte *administratie* per 20.040 jongeren en 1 fte *registratie-automatisering* per 94.630 jongeren.
In de huidige situatie wordt de RMC-functie subregionaal uitgevoerd, met een centrale coördinatiefunctie (financieel, administratief) uitgevoerd door Apeldoorn. Deze coördinator heeft feitelijk geen daadwerkelijk inhoudelijke bevoegdheden en taken.

Tabel 3 geeft inzicht in het aantal jongeren in de Stedendriehoek in de leeftijd van 16 tot en met 22 jaar per gemeente.[3]

*Tabel 3 – Aantal jongeren per gemeente naar leeftijdscategorie 16 t/m 22 jaar*

| | 16 t/m 22 jaar |
|---|---|
| **Apeldoorn** | 12.225 |
| Brummen | 1.584 |
| Epe | 2.466 |
| Voorst | 2.026 |
| *Totaal RMC-subregio Apeldoorn* | 18.301 |
| | |
| **Deventer** | 7.882 |
| Olst-Wijhe | 1.337 |
| *Totaal RMC-subregio Deventer* | 9.219 |
| | |
| **Zutphen** | 3.468 |
| Lochem | 2.225 |
| *Totaal RMC-subregio Zutphen* | 5.693 |
| | |
| **Totaal S3H** | **33.213** |

Bron: CBS, geregistreerde bevolking, peildatum 1 januari 2007.

Inzicht in het aantal jongeren in de leeftijd van 16 t/m 22 jaar per RMC-subregio vormt de grondslag voor de vergelijking in tabel 4 tussen gewenste RMC-formatie en de formatie die nu per RMC-subregio beschikbaar is. In tabel 4 is de beschikbare formatie voor RMC binnen de RMC-subregio's afgezet tegen de gewenste formatie op basis van de Ingrado-norm. In deze tabel is de formatie voor de RMC-coördinatie Stedendriehoek (0,1 fte) niet meegenomen.
Opgemerkt moet worden dat bij de beschikbare formatie voor RMC enkel een onderscheid is gemaakt tussen *RMC-coördinatie*, *RMC-uitvoering* en *RMC-administratie*, aangezien niet alle RMC-subregio's de formatie voor coördinatie, trajectbegeleiding, administratie, en registratie-automatisering specifiek benoemd hebben. Bij de ge-

3 In de richtlijnen van Ingrado worden de 16-17 jarigen voor de formatieberekening zowel voor Leerplicht, als voor RMC meegeteld.

wenste RMC-formatie op basis van de Ingrado-norm is wel een uitsplitsing gemaakt naar coördinatie, trajectbegeleiding, administratie, en registratie-automatisering. Als gevolg daarvan is het verschil tussen de beschikbare en de gewenste formatie berekend op basis van de *totale* formatie voor RMC.

*Tabel 4 - Toepassing richtlijnen subregio Apeldoorn, Deventer en Zutphen*[4]

| Functie | Fte's nu beschikbaar | Gewenste fte's | Tekort/overschot fte's |
|---|---|---|---|
| **RMC-subregio Apeldoorn** | 0,52 RMC-coördinatie<br>2,00 fte RMC-uitvoering<br>0,67 fte RMC-administratie | | |
| Coördinatie | | 0,59 | |
| Trajectbegeleiding | | 2,34 | |
| Administratie | | 0,91 | |
| Registratie-automatisering | | 0,19 | |
| *Totaal RMC-functie* | 3,19 fte RMC | 4,03 | -0,84 |
| **RMC-subregio Deventer** | 0,72 fte RMC-uitvoering<br>0,66 fte RMC-administratie | | |
| Coördinatie | | 0,30 | |
| Trajectbegeleiding | | 1,18 | |
| Administratie | | 0,46 | |
| Registratie-automatisering | | 0,10 | |
| *Totaal RMC-functie* | 1,38 fte RMC | 2,04 | -0,66 |
| **RMC-subregio Zutphen** | 0,86 fte RMC-uitvoering<br>0,33 fte RMC-administratie | | |
| Coördinatie | | 0,18 | |
| Trajectbegeleiding | | 0,73 | |
| Administratie | | 0,28 | |
| Registratie-automatisering | | 0,06 | |
| *Totaal RMC-functie* | 1,38 fte RMC[1] | 1,25 | +0,13 |
| **Totaal S3H** | 5,95 fte | 7,32 | -1,37 |

1 Inclusief toedeling 0,19 nieuw geworven fte in 2008.

4 De formatie per RMC-subregio geldt voor de centrumgemeente plus de overige gemeente(n) binnen de subregio.

*Conclusie*

Recent hebben enkele gemeenten hun formatie voor de leerplichtuitvoering uitgebreid en daarmee veelal op of boven de richtlijn van Ingrado gebracht. Nog niet in alle gevallen is die formatie structureel en reeds opgevuld. Met de uitbreidingen voldoen nu vrijwel alle gemeenten aan de norm, of zitten daar, zoals Brummen en Epe, gering onder.
Voor wat betreft de RMC-functie is het beeld minder positief. De beschikbare formatie ligt onder de Ingrado-richtlijn in de subregio's Apeldoorn en Deventer. In de subregio Zutphen is de formatie recent uitgebreid en ligt de formatieomvang boven de norm. De subregio Apeldoorn heeft het grootste tekort.

## 2.3 Formatie in de praktijk

De richtlijnen voor de formatie Leerplicht en RMC geven een solide aanwijzing over de formatie die nodig is om de taken naar behoren uit te voeren. De richtlijnen zijn gebaseerd op uitvoerig onderzoek. Toch lijkt er vaak een discrepantie te bestaan tussen de formatie die volgens de norm nodig is en de werkdruk die uitvoerende ambtenaren ervaren.
Er zijn enkele redenen te noemen waarom de formatie op papier kan 'kloppen', maar in de praktijk niet voldoende blijkt.

De eerste reden is dat de richtlijn voor Leerplicht uitgaat van het landelijke gemiddelde van alle gemeenten. Ingrado maakt zelf daarbij de kanttekening dat sommige gemeenten gezien de samenstelling van hun bevolking een zwaardere problematiek hebben dan anderen. Die gemeenten moeten in hun formatieberekening boven het landelijke gemiddelde gaan zitten. Het is dus zaak te kijken naar de taaklast op basis van de werkelijke situatie in de gemeente. De gemeente Deventer heeft om die reden een wegingsfactor gehanteerd die boven het landelijke gemiddelde ligt.

De Ingrado-richtlijn richt zich op de gehele leerplichtfunctie, dat wil zeggen de vijf hiervoor genoemde taakgebieden. Vreemd genoeg is in de richtlijn niet expliciet rekening gehouden met de toenemende taak op het gebied van preventie. Dat geldt bijvoorbeeld voor deelname aan de Zorgadviesteams. Dat betekent dat de formatie, zoals berekend volgens de Ingrado-norm, niet voldoende is om de preventieve taak voldoende uit te kunnen voeren. Gezien de verschuiving die optreedt naar steeds meer preventief werken, is dat ongewenst. Ingrado geeft wel een handvat om de omvang van de preventieve taak te kunnen berekenen. Meer praktisch zou het zijn om bijvoorbeeld aan de hand van het aantal ZAT's in het PO, VO en MBO afspraken te maken tussen gemeenten en scholen over de ureninzet vanuit Leerplicht (Kwalificatieplicht/RMC) in en rond de teams. Het gaat dan om vergadertijd, voorbereiding en

tijd voor vervolgacties. Voorbeeld van een berekening is een vergaderfrequentie van 8 maal per jaar en per vergadering 3 uur voorbereiding en 3 uur vergadertijd. Daarin is niet meegenomen de tijd die nodig is voor vervolgacties (gesprekken) met de leerling

Tot slot is de werkdruk zoals die wordt ervaren ook afhankelijk van de wijze waarop het werk wordt verdeeld en uitgevoerd. Formatieplaatsen zijn soms niet opgevuld of hebben een steeds wisselende bezetting. Op papier lijkt dan de capaciteit voldoende, maar in de praktijk wordt nog altijd een te hoge werkdruk ervaren. Ook goed management, professionalisering en toepassing van werkmethoden helpen om de werkdruk te verlagen.
Samengevat is het noodzakelijk om voor een uitbreiding van de preventieve taken extra formatie in te zetten, bovenop de formatie zoals berekend volgens de richtlijn. Het ligt voor de hand daarover afspraken te maken met het onderwijsveld voor wat betreft de inzet in de zorgadviesteams. Daarnaast is de kwaliteit van de uitvoering mede bepalend voor de effectiviteit van de ingezette formatie.

## 2.4 Gezamenlijke actiepunten

In paragraaf 2.1 is beschreven hoe de leerplicht- en RMC-functie versterkt kunnen worden door op verschillende punten tegelijk aan verbetering te werken, op het gebied van beleid, taken, organisatie en resultaten. Dat vraagt per gemeente een aanzienlijke investering en ontwikkeltijd. Dat is ook niet alleen een kwestie van meer geld of formatie, het gaat ook om de inzet en veerkracht van de medewerkers die het moeten doen. Het schema in paragraaf 2 laat zien dat veel gemeenten er ongeveer hetzelfde voorstaan. De ontwikkeling die zij door moeten is op veel aspecten gelijk. Dat biedt kansen voor samenwerking.
Op de eerste plaats kunnen gemeenten, zoals al aangegeven, kennis en ervaringen uitwisselen. Dat kan op incidentele basis, maar het kan ook interessant zijn om een meer structurele vorm van kennisdeling te organiseren, bijvoorbeeld in de vorm van wederzijdse audits/werkbezoeken of themabijeenkomsten.
Op de tweede plaats zijn er, volgend uit het onderzoek, een aantal concrete actiepunten te noemen. Hieronder volgen enkele voorstellen.

*Regionale conferentie Leerplicht in Beleid*
Veel gemeenten staan voor de taak om de rol van Leerplicht/RMC te verankeren in het beleid (onderwijs, jeugd, arbeidsmarkt). Omdat de rol van Leerplicht/RMC nauw verbonden is met die van partijen zoals scholen en jeugdzorg is het verstandig om die partijen te betrekken bij het formuleren van dat beleid. Eén van de belangrijkste doelen in het nieuwe beleid is de ontwikkeling van een meer preventief beleid. Ook daarvoor is de inbreng van andere partijen noodzakelijk.

Voorstel: beleg een regionale werkconferentie (eventueel met subregionale vertakking) van gemeenten en relevante partners om gezamenlijk de hoofdpunten van een preventief beleid vast te stellen en afspraken te formuleren voor de rol van Leerplicht/RMC. Waar mogelijk moeten ook de doelen van het beleid benoemd worden (realisatietermijn, meetbaar).

*Professionalisering van het werk*
Alle gemeenten staan voor dezelfde opgave als het gaat om het werk beter en professioneler in te richten. Er zijn in het land verschillende systemen en methoden ontwikkeld, die het werk beter hanteerbaar en stuurbaar maken.
Voorstel: organiseer een gezamenlijke kenniskring leerplichtontwikkeling, die zich verdiept in structurele professionalisering van het werk, voorstellen aandraagt voor nieuwe methoden en gemeenten kan adviseren.

*Deskundigheidsbevordering van de medewerkers*
Er is grote behoefte aan professionalisering van de medewerkers. Veelal hebben zij de afgelopen jaren een achterstand opgelopen. Dat geldt evenzeer voor de vaak nieuwe leidinggevenden, die nog relatief weinig inhoudelijke kennis en ervaring hebben op het gebied van Leerplicht/RMC.
Voorstel: organiseer één of meer gezamenlijke acties (workshop, cursus, leergang, training) voor deskundigheidsbevordering.

*Aanvalsplan sluitende registratie*
Hoewel de melding van verzuim nu centraal via de IB-Groep gaat verlopen, blijft de melding door school een van de meest kwetsbare punten in de registratie. Zwakke plekken zijn er met name in de overgang naar het MBO en op het gebied van verzuim in het MBO. Alle gemeenten geven aan dat lang niet alle scholen adequaat melden.
Voorstel: stel samen met het onderwijs een aanvalsplan voor een sluitende registratie op. Het plan bestaat uit een eenmalige, in het oog springende actie om alle partijen te activeren en uit een plan voor structurele verbetering. Benoem een commissie, bestaande uit regionale zwaargewichten, die jaarlijks een audit uitvoert en rapporteert aan partijen.
De gemeenten hebben met het ministerie van OCW zogenaamd VSV-convenant afgesloten, waarin afspraken zijn gemaakt over het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. De komende tijd moeten dit convenant nader ingevuld worden met een programma. OCW stelt als één van de voorwaarden dat er een sluitende registratie tot stand komt. Het aanvalsplan sluitende registratie moet daarom in het programma worden opgenomen.

*Regionaal verslag Leerplicht/RMC*
Het is moeilijk om een goed beeld te krijgen van de aanpak van verzuim en uitval in de Stedendriehoek. De beschikbare informatie is versnipperd en incompleet. Dat geldt

zowel voor de kwantitatieve gegevens, als voor de initiatieven die worden ondernomen. Het resultaat is echter afhankelijk van de gezamenlijke inspanning.
Voorstel: stel jaarlijks een regionaal verslag Leerplicht/RMC op. Het verslag is meer dan het aaneen hechten van de afzonderlijke, gemeentelijke jaarverslagen. Het verslag moet duidelijk maken wat de totaal bereikte resultaten zijn, hoe de samenwerking tussen gemeenten verloopt, waar sterke en zwakke punten liggen en waar aanvullende acties nodig zijn.

*Werkafspraken Leerplicht/RMC*
In het volgende hoofdstuk wordt een voorstel gedaan om de kwalificatieplicht – en RMC-functie subregionaal en regionaal te gaan uitvoeren. Het gaat dan om verdergaande samenwerking en gemeenschappelijke regie. Voor wat betreft de leerplichtfunctie is vooralsnog gekozen voor een model waarin de gemeenten zelf verantwoordelijk zijn en zelf uitvoeren. Dat laat onverlet dat er veel kansen liggen om onderling samen te werken. Het meest voor de hand liggend is de samenwerking op uitvoerend gebied.
Voorstel: maak onderling structurele werkafspraken voor de uitvoering (gegevensuitwisseling en -overdracht, vervanging bij ziekte, casusbespreking, contacten met scholen en andere partijen). Leg de werkafspraken vast in een protocol.

# 3 Spoor 2 – Kwalificatieplicht en RMC in de regio

In dit hoofdstuk wordt een voorstel uitgewerkt voor een gezamenlijke regionale/subregionale uitvoering van de Kwalificatieplicht en RMC.
Omdat de Kwalificatieplicht een relatief nieuw fenomeen is, besteden we eerst aandacht aan de nieuwe wetgeving en de betekenis daarvan voor gemeenten.
Vervolgens gaan we nader in op de positie van de RMC-functie ten opzichte van de Leerplicht en Kwalificatieplicht.
Voor we tot een voorstel komen zetten we uiteen wat het dilemma is bij het formuleren van een passend voorstel: regionaal of lokaal organiseren?
Het voorstel zelf wordt aan de hand van een schema uitgelegd.

## 3.1 De Kwalificatieplicht

Nederland kent sinds 1 augustus 2007 een Leerplicht en een Kwalificatieplicht. De Kwalificatieplicht vervangt de Partiële Leerplicht. Ieder kind of jongere in Nederland is leerplichtig. De Leerplicht start op vijfjarige leeftijd en loopt door tot het einde van het schooljaar waarin iemand 16 jaar wordt. Als iemand op dat moment nog geen Startkwalificatie heeft behaald, dan treedt de Kwalificatieplicht in werking. In praktische zin blijft iemand dan 'leerplichtig' tot het moment waarop de Startkwalificatie behaald is, of tot die persoon 18 jaar wordt. In de praktijk komt dat neer op een verlenging van de Leerplicht, omdat het regime van de Kwalificatieplicht grotendeels gelijk is aan dat van de Leerplicht. De jongere zonder Startkwalificatie is verplicht om voltijds onderwijs te volgen en heeft bovendien een aanwezigheidsplicht. Spijbelen (ongeoorloofd verzuim) is strafbaar voor de wet. Een jongere die een BBL-opleiding volgt (leren en werken in het mbo) voldoet ook aan de eisen die de Kwalificatieplicht stelt.

*Waarom Kwalificatieplicht?*
Tot medio vorig jaar kende Nederland de zogenaamde Partiële Leerplicht. Na de volledige Leerplicht volgde nog één jaar van gedeeltelijke leerplicht, tot het einde van het schooljaar waarin iemand 17 jaar werd. Er was veel kritiek op de Partiële Leerplicht. Veel gemeenten gaven weinig prioriteit aan de handhaving en bovendien bleek in een aantal gevallen dat er juridische problemen waren bij de vervolging van overtreders.
Belangrijker echter was de kritiek dat de Leerplicht ernstig tekort schoot bij het terugdringen van voortijdig schoolverlaten (VSV). Uit onderzoek blijkt dat de grootste uitval optreedt bij de overgang van vmbo naar mbo en met name in het eerste leerjaar van het mbo. De meeste jongeren maken de overstap van het vmbo naar het mbo als ze

vier jaar voortgezet onderwijs hebben gevolgd en dus ongeveer 16 jaar oud zijn. Juist het moment ook dat voor hen de volledige Leerplicht eindigt.
De nieuwe Kwalificatieplicht is in dat opzicht veel beter: de regelgeving is duidelijk (want vergelijkbaar met de volledige Leerplicht) en reikt tot in het eerste leerjaar van het mbo.

*Verwachte effecten*
In 2005 heeft KBA in opdracht van het ministerie van OCW een studie verricht naar de te verwachten effecten van de Kwalificatieplicht. In de studie wordt berekend dat door de invoering van de Kwalificatieplicht het aantal voortijdig schoolverlaters per jaar kan dalen van circa 56.000 naar circa 36.000. Een reductie van 35 procent, ofwel 20.000 voortijdig schoolverlaters per jaar. Dat zou een effect zijn dat in omvang alle tot dusver getroffen maatregelen tegen VSV verre overtreft. In de KBA-studie worden twee belangrijke voorwaarden genoemd om het voorspelde effect te bereiken:

*Handhaving Kwalificatieplicht*
Als de naleving van de Kwalificatieplicht net zo gaat als die van de Partiële Leerplicht, dan zal de voorspelde reductie van 20.000 minder VSV-ers nooit bereikt worden. Het beschreven effect treedt pas op als de wet ook serieus genomen wordt.
*Aanpassingen in het onderwijs*
Als het lukt om, met de wet in de hand, grote aantallen jongeren meer op school te houden, dan zal er het nodige in de scholen moeten gebeuren. Tegenover de plicht om naar school te gaan, staat het recht om vervolgens ook passend en goed onderwijs te krijgen.

*Wat zijn de directe gevolgen voor scholen?*
- De overheid heeft een streep getrokken bij achttien jaar. Een groot deel van de eerstejaars mbo-deelnemers is nu kwalificatieplichtig. De school wordt (mede) verantwoordelijk gesteld voor het schoolgaan van jongeren tot achttien jaar. Dat geldt zowel voor aanwezigheid/verzuim als voor uitval.
- Scholen voor mbo zullen verzuimbeleid nodig hebben en meer dan dat, een systeem voor signalering en registratie. Er zullen ook acties ondernomen moeten worden als verzuim geconstateerd wordt.
- De Rijksoverheid heeft aangekondigd de controle op de melding van verzuim en uitval niet alleen aan de leerplichtambtenaar over te laten, maar daarvoor het CFI en de Rijksaccountantsdienst in te schakelen. Zoals ook het naleven van de urennorm in het onderwijs wordt gecontroleerd, zo zal ook de naleving van de Kwalificatieplicht worden gecontroleerd.
- Een misverstand is dat de Kwalificatieplicht alleen voor mbo-niveau I en II betekenis heeft. Hoewel de uitvalpercentages op niveau I en II het hoogst liggen, is in absolute aantallen het aantal uitvallers op niveau III/IV het hoogst! Juist daar kan door de Kwalificatieplicht de grootste winst behaald worden.

- Scholen in het mbo zullen zich steeds meer ervan bewust moeten worden dat zij verschillende soorten voortijdig schoolverlaters in huis hebben en dat zij voor die verschillende typen specifiek beleid en aanpakken moeten ontwikkelen.

*Wat zijn de gevolgen voor gemeenten?*

- Tot voor kort bestond er tussen Leerplicht en RMC een soort natuurlijke taakverdeling. Leerplicht richtte zich op de lokale omgeving, op verzuim en uitval en met name op het primair en voortgezet onderwijs. RMC richtte zich op de regio (of subregio), op alleen uitval en met name op het mbo. Die 'natuurlijke' taakverdeling geldt nu niet meer.
- Met de invoering van de Kwalificatieplicht beoogt de overheid expliciet de uitval in het MBO terug te dringen. Eerder bestond die mogelijkheid ook wel via de Partiële Leerplicht, maar die werd door de gemeenten en scholen niet voldoende gehandhaafd. Formeel raakt de Kwalificatieplicht ook de 17-jarigen op het havo en vwo, maar de problematiek van uitval is daar vele malen geringer.
- Nu geldt het leerplichtregime ook voor het mbo. Dat is niet slechts meer van hetzelfde. Het heeft gevolgen voor de taakverdeling tussen Leerplicht en RMC.
- Daarnaast is het een taakverzwaring voor het Leerplichtbureau[5], dat immers meer jongeren krijgt waarvoor men verantwoordelijk is. Parallel aan de nieuwe Kwalificatieplicht loopt de invoering van het Onderwijsnummer en de invoering van het nieuwe systeem voor meldingen via IBG/CFI.
- Noodgedwongen meer preventief werken. Bij een middelgrote gemeente in Nederland worden jaarlijks 300-400 voortijdig schoolverlaters gemeld bij het RMC. Elk jaar sturen zij deze jongeren een brief met de vraag of zij behoefte hebben aan een gesprek met een RMC-medewerker. Enkele tientallen sturen een reactie terug en worden opgeroepen voor een gesprek. De RMC-medewerkers hebben zo hun handen vol. Een paar honderd voortijdig schoolverlaters blijft buiten beeld en wordt niet bereikt. Dat is een slechte zaak. Maar wat als alle 300-400 zich hadden gemeld? Het is duidelijk dat met de huidige uitvalpercentages in het mbo een louter curatieve aanpak (optreden als de uitval is opgetreden) ten dode is opgeschreven. Er zal noodzakelijk meer moeten worden ingezet op preventie, op versterking van de zorgstructuur in het onderwijs.

Handhaving van de Kwalificatieplicht en verbeteringen binnen het onderwijs moeten hand in hand gaan, wil de maatregel van de Kwalificatieplicht het beoogde effect hebben van een substantiële reductie van het aantal voortijdig schoolverlaters. Dat biedt ook aanzienlijke kansen. Wanneer scholen en gemeenten afspraken maken, is met de nieuwe wet ook daadwerkelijk succes mogelijk. De zogenaamde VSV-convenanten, die nu door het ministerie met gemeenten en onderwijs worden afgesloten, bieden daartoe een uitgelezen kader.

5 In de tekst spreken we van Leerplichtbureau, in de praktijk gaat het vaak om meer of minder zelfstandige teams en/of individuele ambtenaren.

### 3.2 Positionering van het RMC

In het land zijn er verschillende, deels tegenstrijdige ontwikkelingen te zien als het gaat om de rol en positie van de RMC-functie. Er zijn twee bewegingen[6].

De eerste beweging is om RMC te koppelen aan CWI en andere op arbeid en inkomen gerichte partijen. Het RMC schuift in die beweging naar de kant van de arbeid en daarmee – vanuit het oogpunt voortijdig schoolverlaten bekeken – naar de curatieve kant. Het RMC komt in actie op het moment dat de uitval heeft plaatsgevonden en de kans op herplaatsing relatief geringer is. De vorm waarvoor meestal gekozen wordt, is die van het Jongerenloket. Er zijn van dergelijke loketten op vele plaatsen in het land, waaronder in Apeldoorn. De keuze voor een Jongerenloket is impliciet de keuze voor een meer curatieve en reactieve aanpak. De ervaringen elders leren dat de bundeling van krachten in een loketfunctie veelal leidt tot een verminderde aanwezigheid op de scholen en in de preventieve netwerken. De beschikbare formatie kan maar één keer ingezet worden. Aan de andere kant leidt de bundeling in een loketfunctie tot een grotere herkenbaarheid voor cliënten (jongeren), die zelf actie willen ondernemen en tot een betere afstemming met onder meer CWI.

De tweede beweging is die van integratie van Leerplicht en RMC in één bureau. RMC wordt daarbij opgevat als een verlengde van de leerplichtfunctie, met een gemeenschappelijke doelstelling, namelijk het voorkomen en terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Ook deze variant komt veel voor. Bijvoorbeeld de gemeente Utrecht, of binnen de Stedendriehoek de gemeente Zutphen, werken met één bureau voor Leerplicht en RMC. Het voordeel van deze aanpak is dat RMC ingezet wordt langs dezelfde lijn als Leerplicht, namelijk gericht op preventief én curatief werken. Vanuit de RMC-functie wordt geparticipeerd in de preventienetwerken voornamelijk in het mbo (ROC, AOC). Nadeel is dat de concentratie op onderwijs weer kan leiden tot een verzwakking van de samenwerking met CWI en andere partijen.

Er zijn goede argumenten om te kiezen voor de tweede beweging en Leerplicht en RMC te integreren:

- Integratie sluit aan bij de keuze voor de meer preventieve benadering die de gemeenten in de Stedendriehoek hebben gekozen en bij de versterking van de aanpak in het onderwijs zelf.
- De kennis en ervaring van het RMC met het mbo is hard nodig binnen het leerplichtbureau vanwege de invoering van de Kwalificatieplicht.
- Toevoeging van RMC aan Leerplicht betekent een wezenlijke uitbreiding van de totale capaciteit van het bureau. De toegevoegde formatie weegt hier zwaarder dan in een eventuele samenvoeging met bijvoorbeeld CWI.

6 Bron: Versterking Leerplichtfunctie gemeente Deventer, KBA, 2007

- De invoering van de Kwalificatieplicht heeft de verhouding tussen Leerplicht en RMC ingrijpend veranderd. Met de Kwalificatieplicht is als het ware de Leerplicht volop ingetreden in het mbo, traditioneel meer het werkdomein van het RMC. RMC en Kwalificatieplicht moeten daarom noodzakelijkerwijs onderling afgestemd en verbonden worden.
- Een laatste argument is dat de ontwikkeling van de Jongerenloketten stamt uit een tijd waarin jeugdwerkloosheid het voornaamste probleem was en integratie op de arbeidsmarkt het belangrijkste doel. Verbinding van RMC met arbeidsmarkt was een logische stap. Tegenwoordig is de jeugdwerkloosheid relatief laag en geldt voortijdig schoolverlaten als een zwaarder probleem. Het accent is daarom verschoven naar preventie van uitval in het onderwijs. De hoofdtaak van het RMC is om voortijdig schoolverlaten terug te dringen.

De conclusie is dat, ten gevolge van de recente ontwikkelingen, het zeer voor de hand ligt om te kiezen voor een nauwe verbinding van Leerplicht/Kwalificatieplicht en RMC. Noodzakelijk bij integratie van Leerplicht/RMC is wél dat er vorm wordt gegeven aan samenwerking en afstemming met CWI en vergelijkbare partijen (UWV, schuldhulpverlening, Sociale zaken).

De stap om het RMC los(ser) te maken van het Jongerenloket (in Apeldoorn) heeft consequenties voor het Jongerenloket. Op de eerste plaats blijven afstemming en samenwerking tussen Leerplicht/RMC en Jongerenloket een absolute noodzaak. Daartoe zullen afspraken gemaakt moeten worden en werkvormen moeten worden ontwikkeld. Op de tweede plaats is daarmee ook de vraag gesteld naar de functie en rol van het Jongerenloket. Die rol is sterk afhankelijk van de (conjuncturele) arbeidsmarktsituatie en kan dus per periode verschillen. Het is raadzaam om de rol van het Jongerenloket in een langere termijn perspectief te plaatsen en daarbij bijvoorbeeld ook zaken als leven lang leren en loopbaanleren voor jongeren te betrekken.

### 3.3 Regionaal of lokaal?

De opmerkzame lezer zal bij het lezen van de voorgaande paragrafen op een lastig dilemma zijn gestoten. De aanbevelingen in dit rapport richten zich op ruwweg twee domeinen van het Leerplicht-Kwalificatieplicht-RMC-veld, namelijk het PO en VO aan de ene kant en het MBO aan de andere kant. Het eerste is het domein van de Leerplicht, het tweede het domein van de Kwalificatieplicht/RMC.
Het dilemma dat zich voordoet is het volgende:
- Aan de ene kant zijn er goede redenen om een knip te maken tussen een lokale (gemeentelijke) uitvoering van de Leerplicht voor het PO en VO en een regionale uitvoering van de Kwalificatieplicht/RMC voor het MBO.

- Aan de andere kant zijn er goede argumenten om Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC in organisatorische zin nauw met elkaar te verbinden.

De keuze voor één regionaal team Kwalificatieplicht/RMC zou automatisch tot een knip leiden tussen de lokale Leerplichtbureaus en 'hun' RMC-medewerker. En dat terwijl juist die lokale bureaus zeer gebaat zijn bij een zo groot mogelijk team (professionalisering, vervanging).

Op de achtergrond speelt natuurlijk de keuze mee die gemaakt is om volgens twee sporen te werken, waarbij de Leerplicht het terrein van de afzonderlijke gemeenten blijft. Die keuze gaat terug op de afwegingen die gemeenten zelf moeten maken als het gaat om de mate van samenwerking die men wil aangaan met de collega-gemeenten. De VNG omschrijft in de eerder genoemde nota over regionalisering vier vormen van regionale samenwerking, uiteenlopend van de vorming van een intergemeentelijk bureau Leerplicht/RMC tot een veel lichtere vorm van 'goed georganiseerd collegiaal contact'. In de Stedendriehoek is vooralsnog de keuze gemaakt om de lokale autonomie en verantwoordelijk voor de uitvoering te behouden (voor de Leerplicht). De gemeenten verschillen echter in de mate waarin men hecht aan de lokale autonomie. De ingeslagen weg – Spoor 1 – legt de basis voor verdergaande samenwerking in de toekomst. Door elk vanuit eigen verantwoordelijkheid samen te werken aan verbetering en ontwikkeling van de Leerplichtfunctie en tegelijk de kansen voor samenwerking te benutten, creëert men het fundament dat noodzakelijk is voor verdergaande samenwerking. De afweging om wel of niet tot een vorm van een gemeenschappelijk bureau te komen kan dan opnieuw gemaakt worden.

De keuze van de gemeenten voor een lokale Leerplichtuitvoering en de evidente noodzaak om regionaal samen te werken als het gaat om de Kwalificatieplicht en RMC maken het kiezen tussen of lokaal, of regionaal feitelijk niet mogelijk. De oplossing zal beide uitgangspunten moeten verenigen en het karakter van een compromis moeten hebben. Onvermijdelijk draagt die oplossing een zekere spanning met zich mee: iets kan maar moeilijk én lokaal én regionaal zijn. Er zal permanent gewaakt moeten worden over de juiste balans.

### 3.4 Het voorstel: regionaal en subregionaal

Voorgesteld wordt om de beleidsmatige en inhoudelijke aansturing van de Kwalificatieplicht/RMC-functie *regionaal* te organiseren en de uitvoering van de functie *subregionaal* te organiseren.

Het onderstaande schema geeft de organisatievorm weer. Per onderdeel is aangegeven wat de gewenste formatie is volgens de Ingrado-richtlijnen. Voor de Kwalificatieplicht is uitgegaan van de afspraken over de verdeling van de middelen over de drie subregio's, zoals beschreven in de notitie 'Invoering Kwalificatieplicht in de Stedendriehoek' (20-11-2007, E. Winkelman). De formatie voor de Regiocoördinator is nieuw en valt buiten de formatieberekening voor Kwalificatieplicht en RMC (zie toelichting na de tabel).

**Model Kwalificatieplicht/RMC Stedendriehoek**

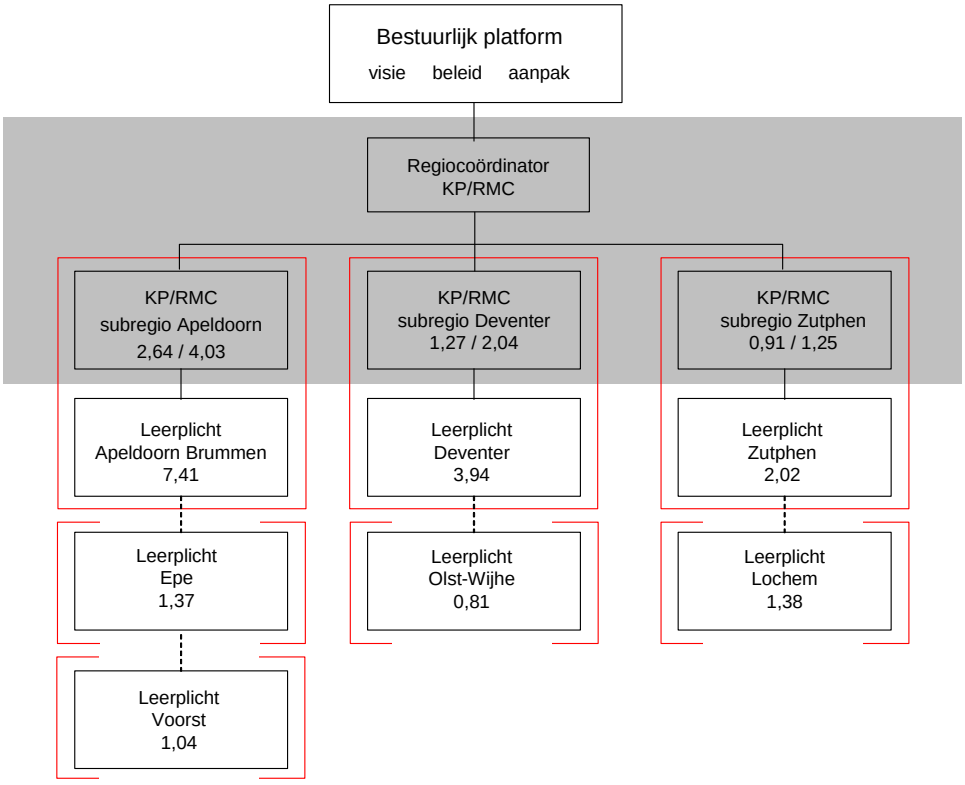


Toelichting:

- Het bestuurlijk platform van de acht gemeenten in de Stedendriehoek stelt een gemeenschappelijk beleid vast inzake Kwalificatieplicht/RMC, gebaseerd op een eveneens gemeenschappelijke visie. Het beleid is vertaald in een concrete aanpak, opdracht aan de uitvoeringsorganisatie, concrete doelen en realisatietermijnen. Het beleid wordt regelmatig geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.
- De Kwalificatieplicht- en RMC-medewerkers worden gepositioneerd bij de drie centrumgemeenten van de subregio's (Apeldoorn, Deventer en Zutphen) en maken integraal onderdeel uit van de Leerplichtbureaus van die drie gemeenten. Daarmee

is de continuïteit van hun werk het beste gewaarborgd. Zij werken voor de gehele subregio en hebben dan ook nauwe samenwerkingsrelaties met het Leerplichtbureau van de andere gemeente(n) in de eigen subregio. Binnen het bureau richten de KP/RMC-medewerkers zich voornamelijk op het MBO.

- Alle KP/RMC-medewerkers maken daarnaast deel uit van het regionale team Kwalificatieplicht/RMC. Dit team heeft de opdracht het beleid inzake Kwalificatieplicht/RMC, zoals opgesteld door het bestuurlijk platform uit te voeren.
- Op regionaal niveau wordt een Regiocoördinator Kwalificatieplicht/RMC aangesteld, die tot taak heeft het regionale team KP/RMC op inhoud aan te sturen. De Regiocoördinator werkt nauw samen met de leidinggevenden van de Leerplichtbureaus van de drie centrumgemeenten. De Regiocoördinator is niet (beleidsmatig) verbonden aan één van de gemeenten, maar heeft een onafhankelijke positie en ressorteert rechtstreeks aan het bestuurlijk platform.
- Voor de functie van Regiocoördinator lijkt een formatieomvang van 0,5 fte realistisch. Nadere uitwerking van het takenpakket van de Regiocoördinator moet uitwijzen wat de reëel benodigde formatieomvang is. In vergelijking met de huidige functie van RMC-coördinator (4 uur per week) gaat het om een sterk inhoudelijke, beleidsmatig coördinerende functie. De coördinator heeft daarnaast de opdracht om de afspraken en plannen met de externe partners (onderwijs, jeugdzorg, uitkeringsinstanties) vorm te geven. De dekking voor de kosten van de Regiocoördinator kan niet worden gevonden in de middelen die nu beschikbaar zijn voor Kwalificatieplicht en/of RMC. Deze middelen zijn niet of nauwelijks toereikend voor het uitvoerende werk dat gedaan moet worden. Voor de financiering van de Regiocoördinator moet een beroep worden gedaan op andere middelen. Het ligt voor de hand daarbij te kijken naar middelen die beschikbaar zijn op het niveau van de Stedendriehoek voor bestrijding van voortijdig schoolverlaten.

In de voorgestelde organisatievorm hebben de KP/RMC-medewerkers een dubbele positie. Enerzijds maken zij deel uit van het Leerplichtbureau van de gemeente waar zij gestationeerd zijn. Er zijn goede ervaringen opgedaan met een nauwe verbinding tussen Leerplicht en RMC. De gemeente Zutphen voert de twee taken uit vanuit een geïntegreerd bureau. Daarmee worden de voordelen bereikt zoals hiervoor omschreven (zie paragraaf 3.2).

Anderzijds vormen de KP/RMC-medewerkers gezamenlijk een team dat regionaal verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Kwalificatieplicht en RMC. Dat laatste is een absolute voorwaarde voor succes. Zoals gezegd is regionale samenwerking een voorwaarde om effectief en preventief te kunnen werken in het MBO. Dat betekent dat het KP/RMC-team onderling taken zal moeten verdelen, bijvoorbeeld als het gaat om contacten met bepaalde sectoren of locaties, deelname aan ZAT's, voorlichtingsactiviteiten en vaste contacten met andere partijen. Zo kan bijvoorbeeld de KP/RMC-medewerker de sector Techniek van het ROC als zijn werkterrein hebben en zal hij/zij voor de hele regio die gevallen behandelen. De KP/RMC-medewerkers zijn wel lokaal gepositioneerd, maar werken – meer dan hun leerplichtcollega's – regionaal.

Een spanningsvol punt in een dergelijke matrixachtige organisatie is de praktische aansturing van de KP/RMC-medewerkers. In feite hebben zij twee ‘bazen’, de leidinggevende van het Leerplichtbureau en de Regiocoördinator. Om te voorkomen dat daarin onduidelijkheid of zelfs competentiestrijd ontstaat, worden de bevoegdheden eenduidig benoemd. De lijnbevoegdheid in de aansturing ligt bij de leidinggevende van het lokale bureau. Die persoon voert de functioneringsgesprekken, heeft het laatste woord in zaken rondom professionalisering, aanstelling en ontslag en werkopdrachten. Eventuele opdrachten van de Regiocoördinator aan de medewerkers lopen formeel dus altijd via de leidinggevende van het bureau. De Regiocoördinator heeft op zijn beurt de verantwoording en bevoegdheid om het takenpakket van de KP/RMC-medewerker vast te stellen. Hij bepaalt de prioriteiten en de werkverdeling. Hij doet dat in overleg met de leidinggevende van de drie bureaus.

Het voorstel impliceert dat er voor gekozen wordt om de Kwalificatieplicht subregionaal uit te voeren. Dat wil zeggen dat de extra middelen, die gemeenten in het kader van de Kwalificatieplicht hebben toegewezen gekregen, belegd worden op subregionaal niveau bij de drie centrumgemeenten. De verdeling en de besteding van de middelen volgen uit het beleidsplan dat is vastgesteld door het bestuurlijk platform. Het geld wordt niet (langer) toegekend aan de gemeenten afzonderlijk, maar uitsluitend ingezet voor de KP/RMC-medewerkers in de drie subregio’s. Het zelfde geldt voor de RMC-middelen.

Deel 2

# Bevindingen en actieplannen per gemeente

# Inleiding

In deel 2 van de rapportage zijn de bevindingen en actiepunten van de acht afzonderlijke gemeenten opgenomen. Voorafgaand aan de gegevens over de gemeenten wordt eerst het zogenaamde *normatieve model leerplicht / RMC* gepresenteerd in de vorm van vragen en antwoorden. Aan de hand van de thema's beleid, taken, organisatie en resultaten worden vragen gesteld. Het antwoord kan telkens afgemeten worden aan de norm of richtlijn. De norm is een streefdoel, dat past bij een zo goed en duurzaam mogelijke inrichting en uitvoering van de leerplicht- en RMC-functie.

Voor elk van de gemeenten is gekeken hoe de huidige situatie zich verhoudt tot het normatieve model. Hoe zijn respectievelijk beleid, taken, organisatie en resultaten ontwikkeld in de gemeente? Voor het antwoord op die vraag is per gemeente een quick scan uitgevoerd. Er is gesproken met leidinggevenden, beleidsmakers en uitvoerders. De uitkomsten van de gesprekken zijn kort weergegeven met een 'score' ten opzichte van het normatief model en een korte toelichting. De score en korte omschrijving doen uiteraard niet volledig recht aan de vaak meer complexe en genuanceerde achtergrond en ontwikkeling per gemeente. Ze zijn dan ook vooral bedoeld als indicatie voor de punten waarop de gemeente de eigen leerplicht- en RMC-functie zou kunnen versterken.

De scores zijn als volgt weergegeven:
I = zeer zwak ontwikkeld
II = zwak ontwikkeld
III = goed in ontwikkeling
IV = volgens norm
Het gaat daarbij, nogmaals, om aan te geven waar actie zinvol en noodzakelijk is – niet om de precieze score als maat voor de ontwikkeling.

Een belangrijk doel van het werken met een gemeenschappelijk normatief model is het creëren van een gelijkgerichte ontwikkeling in de acht gemeenten. Wanneer de gemeenten, eventueel in verschillende snelheden, zich in gelijke richting ontwikkelen, dan wordt de huidige en toekomstige samenwerking en uitwisseling vele malen nuttiger en effectiever. In deel 1 van de rapportage zijn concrete punten aangegeven waarop de gemeenten gezamenlijk actie kunnen ondernemen. In deel 2 zijn de actiepunten per gemeente weergegeven, waarmee elke gemeente voor zichzelf aan de slag kan gaan.

# Normatief model Leerplicht / RMC

| Wat is de vraag? | Wat is de norm? |
|---|---|
| | |
| **Beleid** | |
| 1. Is er beleid geformuleerd op het gebied van onderwijs en jeugd? Is daarin aangegeven wat de rol van Leerplicht/RMC moet zijn? | 1. In het beleid is aangegeven hoe problemen rondom onderwijs en jeugd (verzuim, uitval) aangepakt worden en wat de rol van Leerplicht/RMC daarbinnen is. |
| 2. Is er specifiek voor Leerplicht/RMC beleid geformuleerd? Denk aan:<br>- welke taken, welke prioriteiten<br>- doelstellingen voor LP/RMC<br>- afspraken met onderwijsveld | 2. Er is een duidelijk beleidskader voor Leerplicht/RMC, waarin is aangegeven welke taken en doelstellingen gerealiseerd moeten worden, welke prioriteiten gesteld worden in de taken/doelen. Op beleidsmatig en bestuurlijk niveau worden afspraken gemaakt met het onderwijsveld over bijv. preventie, melding. Vergelijkbare afspraken zijn er omtrent schoolmaatschappelijk werk en verwante werksoorten. |
| 3. Wordt regelmatig gekeken wat het beleid heeft opgeleverd (evaluatie) en hoe het beleid bijgesteld moet worden? | 3. Het beleid met betrekking tot Leerplicht/RMC doorloopt een beleidscyclus en wordt periodiek beoordeeld en bijgesteld. |
| 4. Wordt het beleid inzake Leerplicht/RMC afgestemd met andere partijen, zoals de andere gemeenten in de (sub)regio, het onderwijsveld, hulpverlening? | 4. Bij de vaststelling en herijking van het beleid betrekt de gemeente de andere gemeenten in de (sub)regio om het beleid onderling af te stemmen. Bij de vaststelling en herijking van het beleid worden relevante partijen, zoals het onderwijs en de hulpverlening, betrokken. |

| **Taken** | |
|---|---|
| 5. Welke taken worden uitgevoerd?<br>- preventieve taken<br>- curatieve taken<br>- repressieve taken (procesverbaal)<br>- administratieve taken<br>- overige taken | 5. De leerplicht/RMC-uitvoering omvat drie kerntaken: preventie, curatie en repressie. Onder dat laatste wordt verstaan de juridische kant van het werk. Aan elk van de taken wordt uitvoering gegeven. Preventie en curatie/repressie wegen even zwaar. |
| 6. Is er sprake van samenhang in de taken? Zijn er prioriteiten in de uitvoering van de taken? Hoe worden die prioriteiten gesteld? | 6. De taken zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Er is sprake van een integrale taakuitvoering, waarbij alle instrumenten op het gebied van preventief, curatief/repressief werken ingezet worden. |
| 7. Hoe is het werk georganiseerd?<br>- hoe wordt de werklast verdeeld (caseload)<br>- welke werkmethodieken worden gebruikt<br>- hoe wordt samenwerking vormgegeven | 7. Er is een duidelijk systeem voor bepaling van de werklastverdeling (normering per activiteit, monitoring caseload per medewerker). Er wordt gewerkt volgens afgesproken methodieken, waardoor het werk overdraagbaar en beter beheersbaar wordt. Er wordt gewerkt met protocollen, zodat er een zekere uniformiteit in de aanpak is. Er is een goede informatie-uitwisseling en werkoverdracht. |
| 8. Wat is de kwaliteit van de taakuitvoering?<br>- wat zijn knelpunten<br>- wat blijft er liggen<br>- wat zijn sterke punten | 8. Er is altijd een spanning tussen de taken en ambities en de feitelijke mogelijkheden om die te realiseren. Knelpunten zijn bekend. Er is een plan om knelpunten aan te pakken. Er worden duidelijke keuzes gemaakt welke knelpunten wel of niet aangepakt worden. Sterke punten worden herkend en gewaardeerd. |

| **Organisatie** | |
|---|---|
| 9. Hoe is de afdeling/medewerker Leerplicht/RMC gepositioneerd binnen de gemeentelijke organisatie? Waar is Leerplicht/RMC ondergebracht? | 9. Er is een inhoudelijke keuze gemaakt voor de positionering van de afdeling/medewerker Leerplicht/RMC. De positionering is zo gekozen dat Leerplicht/RMC goede verbindingen heeft met de relevante beleidsafdeling(en). |
| 10. Hoe is de aansturing/management van Leerplicht/RMC vormgegeven? | 10. Het management van Leerplicht/RMC is zowel inhoudelijk als organisatorisch verantwoordelijk. Er is continuïteit in de aansturing. Het management is inhoudelijk op de hoogte en betrokken. Het management stuurt daadwerkelijk op beleid en taakuitvoering. |
| 11. Hoeveel formatie is er beschikbaar voor Leerplicht? Hoeveel voor RMC? Wat is de feitelijk bezetting van de beschikbare formatie (ziekte, onvervulde vacatures)? | 11. De omvang van de formatie voldoet tenminste aan de richtlijn van Ingrado. Voor preventieve taken en professionalisering is (tijdelijk) additionele formatie beschikbaar. De formatieplaatsen zijn daadwerkelijk ingevuld en de bezetting heeft continuïteit. |
| 12. Wat is de professionaliteit van de uitvoering?<br>- zijn medewerkers geschoold<br>- zijn alle medewerkers BOA<br>- is er een plan voor professionalisering | 12. In een professionele Leerplicht/RMC-organisatie zijn de medewerkers geschoold en toegerust voor hun taak. Medewerkers zijn breed inzetbaar en kunnen elkaar vervangen. Alle Leerplichtmedewerkers zijn BOA. Er wordt planmatig gewerkt aan verder professionalisering. |
| 13. Is er, op uitvoeringsniveau, afstemming of samenwerking met andere gemeenten binnen de (sub)regio? | 13. Leerlingen zitten niet altijd binnen de eigen gemeente op school. Er is een goede samenwerking met andere gemeenten in de regio. Er zijn duidelijk afspraken over hoe zaken worden opgepakt. Er is regelmatig afstemming over de uitvoering. |

| **Resultaten** | |
|---|---|
| 14. Is de signalering van verzuim en uitval dekkend? Is van alle kinderen/jongeren in de gemeente bekend of zij naar school gaan en/of zij een startkwalificatie hebben behaald? Is de melding van scholen dekkend en accuraat? | 14. Zicht op de werkelijk aard en omvang van het probleem is de eerste stap naar een oplossing. Er zijn duidelijke afspraken met de scholen over signalering en melding. De afspraken worden nageleefd. Leerplicht/RMC heeft een compleet overzicht van de scholingssituatie van alle inwoners die binnen de Leerplicht/Kwalificatieplicht en RMC-regelgeving vallen. |
| 15. Wat zijn de 'prestatiecijfers' van Leerplicht/RMC (schooljaar 07/08)?<br>- totale caseload Leerplicht[7]<br>- totaal aantal absoluut verzuim<br>- totaal aantal relatief verzuim<br>- totaal aantal vrijstellingen<br>- totaal aantal vervangende leerplicht<br>- succesvolle herplaatsingen<br>- aantal PV's<br>- totale caseload RMC<br>- totaal opgevolgde meldingen RMC | 15. Er wordt gewerkt met heldere indicatoren die aangeven hoeveel en wat voor werk verzet is door Leerplicht/RMC. De cijfers zeggen niet alles over de inhoud, de zwaarte en het werkelijk succes van het werk. Zij geven echter wel houvast bij het bepalen welke doelen belangrijke en haalbaar zijn.<br>De cijfers worden vergeleken met die van andere gemeenten om te zien waar afwijkingen zijn en wat de achtergrond daarvan is. |
| 16. Wat zijn de structurele effecten van Leerplicht/RMC?<br>- opbouw preventieve structuur<br>- opbouw curatieve structuur | 16. Leerplicht/RMC behandelt niet louter individuele gevallen. Er wordt met samenwerkingspartners gebouwd aan een goede structuur voor preventie in het onderwijs en aan een structuur voor opvang van verzuimers/uitvallers in samenwerking met onder meer de hulpverlening en partijen zoals Jongerenloket, CWI. |
| 17. Wat zijn de kwantitatieve effecten van Leerplicht/RMC?<br>- terugdringen verzuim<br>- terugdringen voortijdig schoolverlaten | 17. Uiteindelijk wordt het resultaat van Leerplicht/RMC bepaald door de mate waarin verzuim en uitval teruggedrongen zijn. Leerplicht/RMC zijn daarin wel een belangrijke, maar niet de meest bepalende partij. Dat is het onderwijs. Het behalen van succes of het uitblijven daarvan zijn beide niet louter aan Leerplicht/RMC toe te rekenen. Wel wordt er periodiek een analyse gemaakt, samen met de partners, over de bereikte effecten en ieders bijdrage daarin. |

7 Caseload: totaal aantal cases waarbij een actie is ondernomen door de leerplichtambtenaar in de vorm van een contactmoment met of over de jongere (gesprek, mail).

# 1 Gemeente Apeldoorn

**Actiepunten**

*Algemene beeld*
Over de hele linie is een verdere ontwikkeling nodig. Dat geldt met name voor een duidelijk beleidskader voor de uitvoering van leerplichtaken. Onderdeel van het beleid is ook het stellen van meetbare doelen. Op het gebied van resultaatmeting scoort de gemeente niet voldoende.
Er zijn positieve ontwikkelingen als het gaat om de organisatie van het werk. Het management werkt aan het oplossen van knelpunten en aan professionalisering van de medewerkers. Aandachtspunten zijn de werkmethodieken en het tekort aan formatie ten opzichte van de Ingrado-richtlijn.

*Actiepunten Beleid*
1. Het belang van leerplicht wordt bestuurlijk onderkend. De rol van het instrument leerplicht is in beleid (onderwijs, jeugd) benoemd. Het beleid moet zich uitspreken over de wijze waarop het instrument leerplicht ingezet moet worden (meer/minder preventief/curatief), over de taken en doelstellingen die gerealiseerd moeten worden en over de prioriteiten die gesteld worden in de taken en doelen. Vervolgens moet gemonitord/geëvalueerd worden of de doelen gerealiseerd worden.

*Actiepunten Taken*
2. Er moet een goede balans gevonden worden tussen de verschillende taken (met name preventief/curatief). Daarvoor is een duidelijk beleidskader nodig (zie 1) en daarvoor is het nodig dat het team zelf kan sturen op uitvoering van taken. Om beter te kunnen sturen zijn omschreven werkmethodieken, protocollen en een systeem voor de monitoring van de werklast (caseload) nodig.

*Actiepunten Organisatie*
3. De invoering van de Kwalificatieplicht heeft de rolverdeling tussen Leerplicht en RMC veranderd. Door de Kwalificatieplicht moet ook in het middelbaar beroepsonderwijs veel meer preventief gewerkt worden (verzuimbestrijding, uitvalpreventie). Dat heeft consequenties voor het RMC-werk. Dat komt nu veel dichter tegen dat van Leerplicht aan te liggen. De afstand tussen Leerplicht en RMC is nu te groot. De deelname van RMC in het Jongerenloket heeft het RMC te veel gericht op curatief werken. Leerplicht en RMC moeten opnieuw verbonden worden (zie ook aanbevelingen Spoor Twee).

4. De formatie voor Leerplicht voldoet aan de Ingrado-richtlijn. De formatie voor RMC is onder de richtlijn. Kwalitatieve verbetering van Leerplicht en RMC is alleen mogelijk indien de formatie op peil wordt gebracht.
5. De teamaansturing en professionalisering heeft recent aan kracht gewonnen. Het is zaak die lijn door te zetten en een meerjaren werkplan te maken.
6. De samenwerking met andere gemeenten op het niveau van leerling-dossiers is aanwezig, maar kan beter wanneer er duidelijke werkafspraken gemaakt worden.

*Actiepunten Resultaten*

7. Er moet een plan komen, opgesteld samen met de scholen, voor het maken een sluitende registratie van alle inwoners van de gemeente die onder de regelgeving Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC vallen. Het plan moet binnen afzienbare tijd een sluitend beeld geven.
8. Er moet een plan komen, opgesteld samen met scholen en andere partners, om te komen tot structurele samenwerking en oplossingen, preventief en curatief.
9. Er moeten, gezamenlijk met partners opgesteld, meetbare resultaten benoemd worden. De voortgang moet worden gemonitord en periodiek worden besproken.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| **Beleid** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leerplicht/ RMC in beleid | | | | **X** | Het belang van leerplicht/RMC is erkend en er is uitwerking aan gegeven in het beleid. |
| 2. Specifiek leerplicht/ RMC-beleid | | | **X** | | Concrete taken en doelstellingen zijn niet vertaald in beleid.<br>Afspraken met onder meer scholen, jeugdhulpverlening en dergelijke zijn er in de dagelijkse praktijk en ook op beleidsmatig en bestuurlijk niveau. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | | **X** | | | Prestaties van leerplicht/RMC worden incidenteel wel bekeken (jaarverslag), maar niet structureel gemeten.<br>In het jaarverslag ligt vast hoe voortijdig schoolverlaten bestreden wordt en wat hierbij de rol is van Leerplicht en RMC, en dit wordt jaarlijks bijgesteld. |
| 4. Afstemming leerplicht/RMC-beleid met andere partijen | | **X** | | | Andere gemeenten in de (sub)regio, onderwijs en hulpverlening worden niet structureel betrokken bij de vaststelling en herijking van beleid inzake leerplicht/RMC. |

| **Taken** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | | **X** | | Er wordt uitvoering gegeven aan de kerntaken preventie, curatie en repressie. De preventieve taken moeten verder uitgebouwd worden. |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | | **X** | | | Alhoewel er aanzetten zijn, is er nog geen sprake van een integrale taakuitvoering met duidelijke prioriteiten binnen de verschillende taken. Prioriteiten in de taken zijn nu nog te veel individuafhankelijk en niet vastgelegd in beleid. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | | **X** | | | Vaststaande methodieken om de caseload te bepalen, toe te wijzen en te monitoren ontbreken. Er zijn wel eerste aanzetten.<br>Er wordt niet gewerkt met vaststaande methodieken en protocollen. |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | | **X** | | Knelpunten zijn bekend. De teamleidster heeft impulsen gegeven om knelpunten structureel aan te gaan pakken. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | **X** | | | Er is een (fysieke) afstand tussen beleid en uitvoering. Er zijn aanzetten om deze afstand te verkleinen (overlegmomenten), maar een goede interactie tussen beleid en uitvoering vraagt om intensivering van de samenwerking.<br>Leerplicht en RMC worden nu te sterk uitgevoerd in een context van werk en inkomen (Jongerenloket). |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | | **X** | | Er is nagedacht over een beleidsmatige aansturing met visie en continuïteit.<br>Een goede lijn met de teamleidster en het afdelingshoofd is gerealiseerd.<br>De teamleidster is inhoudelijk op de hoogte en betrokken. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | | **X** | | De formatie RMC voldoet niet aan de richtlijn van Ingrado (zie Deel 1, paragraaf 2.2). |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | | **X** | | De leerplicht/RMC-medewerkers zijn (of worden) geschoold en toegerust voor hun taak.<br>Het is de bedoeling dat alle leerplichtmedewerkers BOA worden, maar dat is nu nog niet het geval.<br>Er zijn aanzetten tot het planmatig werken aan verdere professionalisering. |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | | **X** | | Er is een goede samenwerking met andere gemeenten in met name de subregio, maar er zijn geen structurele en vastgelegde afspraken over de afstemming. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | **X** | | | | Er is geen sluitend beeld van verzuim en uitval en er is geen compleet overzicht van de scholingssituatie van alle inwoners die binnen de leerplicht/kwalificatieplicht en RMC-regelgeving vallen.<br>De melding van scholen is niet dekkend en accuraat. |
| 15. 'Prestatiecijfers' van leer-plicht/RMC (schooljaar 06/07) | **X** | | | | De 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) zijn als volgt:<br>- totale caseload Leerplicht : 511 (incl. passégevallen)<br>- totaal aantal absoluut verzuim: niet kunnen registreren<br>- totaal aantal relatief verzuim: 233<br>- totaal aantal vrijstellingen: 45<br>- totaal aantal vervangende leerplicht: 1<br>- succesvolle herplaatsingen: 143<br>- aantal PV's: 46<br>- totale caseload RMC (Apeldoorn): 495 VSV'ers (daarvan 119 herplaatst naar school en 169 naar werk)<br><br>Het 'totaal aantal absoluut verzuim' in schooljaar 06/07 kon niet geregistreerd worden. Dit is een wettelijke verplichting van gemeenten. |
| 16. Structurele effecten van leer-plicht/RMC (pre-ventief, curatief) | | **X** | | | Er wordt met samenwerkingspartners gebouwd aan een goede curatieve struc-tuur in de vorm van een Jongerenloket.<br>In het kader van preventie zijn er verschil-lende aanzetten (bijvoorbeeld de pilot in het primair onderwijs), maar er kan (nog) niet gesproken worden van een preventie-ve 'structuur'. |
| 17. Kwantitatieve effecten van leer-plicht/ RMC (te-rugdringen ver-zuim en VSV) | | **X** | | | Kwantitatieve effecten in termen van het terugdringen van verzuim en uitval zijn niet in beeld. Er wordt niet periodiek, samen met de partners, een analyse gemaakt over de bereikte effecten en ieders bijdrage daarin. |

# 2 Gemeente Brummen

**Actiepunten**

*Algemene beeld*
Met ingang van 1 augustus 2007 heeft de gemeente Brummen de leerplichtuitvoering overgedragen aan de gemeente Apeldoorn. De leerplichtuitvoering was in de gemeente Brummen zeer zwak op onderdelen. Burgermeesters en wethouders hebben het belang van een goede uitvoering onderkend en besloten om de uitvoering uit te besteden aan Apeldoorn. De uitbesteding biedt de mogelijkheid om een noodzakelijke kwaliteitsslag te maken. Door de samenwerking heeft er een aanzienlijke verbetering plaats gevonden op verschillende punten. In de praktijk moet de samenwerking nog verder ontwikkeld worden. Dat geldt zowel voor de beleidsmatige inkadering, als voor de wijze waarop in praktische zin wordt samengewerkt.

*Actiepunten Beleid*
1. Brummen moet beter zicht krijgen op het beleid van Apeldoorn inzake Leerplicht/RMC. In 2007 heeft de evaluatie van het jeugdbeleid plaatsgevonden, waarbij ook Leerplicht aan de orde is geweest. Er dienen beleidsmatige afspraken te worden gemaakt met Apeldoorn over de afstemming van beleid op het gebied van onderwijs en jeugd in het algemeen en op het gebied van Leerplicht/RMC in het bijzonder. Er moet periodiek geëvalueerd worden of het beleid van Apeldoorn inzake Leerplicht/RMC voldoet voor de situatie in Brummen.
2. De uitvoering van het leerplichtwerk is mede afhankelijk van de inzet die onder meer scholen en jeugdzorg plegen. Er dienen, samen met Apeldoorn, bestuurlijke afspraken te worden gemaakt over de samenwerking en wederzijdse rolverdeling. Er moeten gezamenlijke doelen worden geformuleerd.

*Actiepunten Taken*
3. De preventieve taken van Leerplicht moeten sterker worden ontwikkeld. Daarvoor is het noodzakelijk dat vanuit beleid wordt aangegeven wat de prioriteiten in het werk zijn en hoe preventieve en curatieve taken zich onderling verhouden.
4. De kwaliteit van het leerplichtwerk kan sterk verbeterd worden door verbetering van het administratief systeem, professionalisering van het werk (methodieken, protocollen, werklastmonitor) en goede onderlinge werkafspraken binnen het team in Apeldoorn.

*Actiepunten Organisatie*

5. De samenwerking en afstemming tussen beleid en uitvoering moet worden versterkt (Brummen en Apeldoorn). Er zijn eerste initiatieven, die omgezet moeten worden in structurele werkafspraken.
6. De formatie voor Leerplicht is iets lager dan volgens de Ingrado-richtlijn zou moeten. Gezien de nu al beperkte formatie voor uitvoering binnen de gemeente Brummen is uitbreiding van de formatie tot het niveau van de richtlijn een voorwaarde voor de kwaliteitsverbetering. In de afspraken met Apeldoorn is de formatie (nog) niet gebaseerd op de nieuwe Ingrado-norm.
7. De samenwerking met andere gemeenten op het niveau van leerling-dossiers is goed, maar kan beter wanneer er duidelijke werkafspraken gemaakt worden.

*Actiepunten Resultaten*

8. Er moet een plan komen, opgesteld samen met de scholen, voor het maken een sluitende registratie van alle inwoners van de gemeente die onder de regelgeving Leerplicht, Kwalificatieplicht en RMC vallen. Elke gemeente is zelf verantwoordelijk voor de registratie van de eigen inwoners. Het plan moet binnen 1-2 jaar een sluitend beeld geven.
9. De gemeente kan nu niet voldoen aan de wettelijke verplichting om gegevens te leveren met betrekking tot de naleving van de Leerplichtwet. Er dient op korte termijn een functionerend administratiesysteem operationeel te zijn.
10. Er moet een plan komen, opgesteld samen met scholen en andere partners, om te komen tot structurele samenwerking en oplossingen, preventief en curatief. Het plan omvat meer dan alleen de leerplicht/RMC-melding en -opvolging. Het gaat om een brede gezamenlijke aanpak van het probleem van verzuim en uitval in het onderwijs.
11. Er moeten, gezamenlijk met partners opgesteld, meetbare resultaten benoemd worden. De voortgang moet worden gemonitord en periodiek worden besproken.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| **Beleid** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leerplicht/RMC in beleid | | | **X** | | Het beleid op het terrein van onderwijs en jeugd wordt in Brummen geformuleerd. Wat betreft de rol van leerplicht/RMC daarbinnen wordt aangesloten bij Apeldoorn. Brummen heeft (nog) geen zicht op het beleid van Apeldoorn. |
| 2. Specifiek leerplicht/ RMC-beleid | | **X** | | | Brummen sluit aan bij het leerplicht/RMC-beleid van Apeldoorn, maar heeft (nog) geen zicht op dit beleid. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | **X** | | | | Tot nu toe zijn de prestaties van leerplicht niet structureel gemeten. |
| 4. Afstemming leerplicht/ RMC-beleid met andere partijen | | **X** | | | Andere gemeenten in de (sub)regio, onderwijs en hulpverlening worden niet structureel betrokken bij de vaststelling en herijking van beleid inzake leerplicht. |

| **Taken** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | **X** | | | Er wordt te weinig uitvoering gegeven aan preventieve taken. De leerplichtadministratie is nog niet op orde. De administratie werd tot nu toe handmatig bijgehouden. Op dit moment worden de gegevens van Brummen opgenomen in het digitale systeem van de gemeente Apeldoorn. |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | | **X** | | | Alhoewel er aanzetten zijn, is er nog geen sprake van een integrale taakuitvoering met duidelijke prioriteiten binnen de verschillende taken. Prioriteiten in de taken zijn nu nog te veel individuafhankelijk en niet vastgelegd in beleid. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | | **X** | | | Er wordt niet gewerkt met vaststaande methodieken en protocollen.<br>De leerplichtambtenaar die werkzaam is in Brummen maakt onderdeel uit van het team van de gemeente Apeldoorn. |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | | **X** | | Knelpunten zijn bekend. Er zijn impulsen gegeven om de knelpunten structureel aan te pakken. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | **X** | | | Er is een afstand tussen beleid en uitvoering. Er zijn aanzetten om deze afstand te verkleinen door middel van overlegmomenten (zowel met beleid in Apeldoorn als in Brummen).<br>Leerplicht wordt nu te sterk uitgevoerd in een context van werk en inkomen (Jongerenloket). |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | | **X** | | De leerplichtambtenaar wordt aangestuurd door de teamleidster in Apeldoorn. Het is de bedoeling dat er regelmatig overlegmomenten gecreëerd worden tussen de leerplichtambtenaar, de teamleidster in Apeldoorn, de senior beleidsmedewerker en de beleidsmedewerker op het gebied van onderwijs van Brummen. Deze overlegmomenten hebben tot nu toe echter nog niet plaatsgevonden. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | **X** | | | De formatie voor leerplicht voldoet niet aan de richtlijn van Ingrado (zie Deel 1, paragraaf 2.2). |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | **X** | | | De leerplichtambtenaar heeft (nog) niet de opleiding tot leerplichtambtenaar gevolgd en is nu bezig met de opleiding BOA.<br>Er zijn aanzetten tot het planmatig werken aan verdere professionalisering. |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | | **X** | | Er is een goede samenwerking met andere gemeenten in met name de subregio, maar er zijn geen structurele en vastgelegde afspraken over de afstemming. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | **X** | | | | Er is geen sluitend beeld van verzuim en uitval en er is geen compleet overzicht van de scholingssituatie van alle inwoners die binnen de leerplicht/kwalificatieplicht en RMC-regelgeving vallen.<br>De melding van scholen is niet dekkend en accuraat. |
| 15. 'Prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) | **X** | | | | De 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) zijn als volgt:<br>- totale caseload Leerplicht : onbekend<br>- totaal aantal absoluut verzuim: onbekend<br>- totaal aantal relatief verzuim: onbekend<br>- totaal aantal vrijstellingen: onbekend<br>- totaal aantal vervangende leerplicht: onbekend<br>- succesvolle herplaatsingen: onbekend<br>- aantal PV's: onbekend<br>- totale caseload RMC (Brummen): 32 VSV'ers (daarvan 8 herplaatst naar school en 7 naar werk)<br><br>Er is nog geen functionerend leerplichtadministratiesysteem. Dit is een wettelijke verplichting van gemeenten. Aan de ontwikkeling van een dergelijk systeem wordt gewerkt. |
| 16. Structurele effecten van leerplicht/RMC (preventief, curatief) | | **X** | | | In het kader van preventie en curatie zijn er verschillende aanzetten (zorgnetwerk, ZAT, reboundvoorziening voor uitvallers, OSCAR, Jongerenloket in Apeldoorn), maar er kan (nog) niet gesproken worden van een preventieve en curatieve 'structuur'. |
| 17. Kwantitatieve effecten van leerplicht/ RMC (terugdringen verzuim en VSV) | | **X** | | | Kwantitatieve effecten in termen van het terugdringen van verzuim en uitval zijn niet in beeld. Er wordt niet periodiek, samen met de partners, een analyse gemaakt over de bereikte effecten en ieders bijdrage daarin. |

# 3 Gemeente Epe

**Actiepunten**

*Algemene beeld*
De leerplichtfunctie wordt in Epe uitgevoerd door één persoon. Recent zijn er aanzetten gegeven om de aansturing (teamleiding) te verbeteren. Het ontbreekt evenwel aan een duidelijk beleid inzake Leerplicht (en de relatie met jeugd- en onderwijsbeleid). De beschikbare formatie blijft onder de landelijke richtlijn. Mede daardoor is de kwaliteit van het werk (werkprocessen, continuïteit) niet gewaarborgd.

*Actiepunten Beleid*
1. De rol van Leerplicht komt aan de orde in de nieuwe Jeugdnota (2008). Het beleid dient duidelijk aan te geven welke prioriteiten gesteld worden in de toepassing van het instrument Leerplicht (preventief/curatief). Er dienen meetbare doelen te worden geformuleerd, die richting geven aan keuzes in de uitvoering en die evaluatie van de keuzes mogelijk maken.
2. De uitvoering van het leerplichtwerk is mede afhankelijk van de inzet die onder meer scholen en jeugdzorg plegen. Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in het kader van de Lokale Educatieve Agenda en met Bureau Jeugdzorg.

*Actiepunten Taken*
3. Er moet een goede balans gevonden worden tussen de verschillende taken (met name preventief/curatief). Daarvoor is een duidelijk beleidskader nodig (zie 1 en 2), zodat de keuzes minder individueel gemaakt hoeven te worden.
4. Om de uitvoering verder te professionaliseren moeten sturingsinstrumenten worden ingezet, zoals werkmethodieken, protocollen, werklastmonitor.
5. De uitvoering door één persoon is kwetsbaar voor uitval. De continuïteit dient te worden gewaarborgd door de basis van de uitvoering te verbreden.
6. Er moet een plan komen met verbeterpunten voor Leerplicht en een tijdpad voor de realisatie.

*Actiepunten Organisatie*

7. Aansturing van Leerplicht vanuit beleid is noodzakelijk, evenals samenwerking en uitwisseling tussen beleid en uitvoering.
8. De formatie voor Leerplicht blijft, gezien de ook volgens de norm nog beperkte omvang, achter bij de Ingrado-richtlijn. Gezien de kwetsbaarheid van de uitvoering door één persoon, is de onderbezetting een extra zware risicofactor.
9. Er zijn aanzetten voor planmatig werken en verdere professionalisering. Deze dienen verder te worden uitgewerkt en toegepast.
10. De samenwerking met andere gemeenten op het niveau van leerling-dossiers is aanwezig, maar kan beter wanneer er duidelijke werkafspraken gemaakt worden.

*Actiepunten Resultaten*

11. Er moet zicht komen op de werkelijke aard en omvang van verzuim en uitval. Om dit te realiseren moet een plan worden gemaakt voor sluitende signalering, melding en registratie. Daarvoor zijn afspraken met de scholen nodig en toezicht op de naleving daarvan.
12. Er moet met samenwerkingspartners worden gebouwd aan een goede structuur voor preventie in het onderwijs en aan een structuur voor opvang van probleemgevallen in samenwerking met partners.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| **Beleid** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leerplicht/RMC in beleid | | **X** | | | In het huidige jeugdbeleid is niet aangegeven wat de rol van leerplicht daarbinnen is. In de nieuwe jeugdnota (vast te stellen in de tweede helft van 2008) is wel aandacht voor leerplicht. |
| 2. Specifiek leerplicht/ RMC-beleid | | **X** | | | Concrete taken en doelstellingen zijn niet vertaald in beleid.<br>Afspraken met onder meer scholen zijn er wel in de dagelijkse praktijk, maar niet voldoende op beleidsmatig en bestuurlijk niveau. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | | **X** | | | Prestaties van leerplicht worden incidenteel wel bekeken (jaarverslag, afdelingsplan), maar niet structureel gemeten. |
| 4. Afstemming leerplicht/RMC-beleid met andere partijen | | | **X** | | Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in de lokale Educatieve Agenda en in het overleg met Jeugdzorg. |

| **Taken** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | | **X** | | Er wordt uitvoering gegeven aan de kerntaken preventie, curatie en repressie. De preventieve taken moeten verder uitgebouwd worden. |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | | **X** | | | Er is geen sprake van een integrale taakuitvoering met duidelijke prioriteiten binnen de verschillende taken. Prioriteiten in de taken zijn nu nog te veel individuafhankelijk en niet vastgelegd in beleid. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | **X** | | | | Er wordt niet gewerkt met vaststaande methodieken en protocollen.<br>De leerplicht in Epe wordt uitgevoerd door één medewerker en de gemeente is daardoor kwetsbaar voor situaties van uitval bij de uitvoering van leerplichttaken. De continuïteit van leerplicht is niet gewaarborgd. De teamleidster is voornemens meer mensen inhoudelijk te betrekken bij de leerplicht in Epe, zodat in situaties van uitval de uitvoering van leerplicht gegarandeerd kan worden. |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | **X** | | | Knelpunten zijn bekend. De teamleidster heeft impulsen gegeven om bepaalde knelpunten structureel aan te gaan pakken. Andere knelpunten worden niet aangepakt, vanwege de capaciteit en prioriteiten in de leerplichtuitvoering. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | **X** | | | Er is een afstand tussen uitvoering en onderwijsbeleid, met als gevolg van beschikbare capaciteit voor beleid.. Er zijn aanzetten om deze afstand te verkleinen (overlegmomenten), maar een goede interactie tussen uitvoering en onderwijsbeleid vraagt om intensivering van de samenwerking. |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | **X** | | | Sinds begin 2008 wordt leerplicht aangestuurd door een teamleidster. Voorheen was de leerplichtambtenaar zelfsturend. De teamleidster is inhoudelijk (nog) niet op de hoogte, maar ze heeft wel de intentie om zich meer in leerplicht te verdiepen. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | **X** | | | De formatie voor leerplicht voldoet niet aan de richtlijn van Ingrado (zie Deel 1, paragraaf 2.2). |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | | **X** | | De leerplichtmedewerker is geschoold en is BOA en dus toegerust voor de leerplichttaken. Er zijn aanzetten tot het planmatig werken aan verdere professionalisering (POP-gesprek, prestatieafspraken, afspraken over competentieontwikkeling). |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | | **X** | | Er is een goede samenwerking met andere gemeenten in met name de subregio, maar er zijn onvoldoende structurele en vastgelegde afspraken over de afstemming. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | | | **X** | | Er is een redelijk beeld van verzuim en uitval en van de scholingssituatie van de inwoners die binnen de leerplicht vallen. De scholen melden redelijk en de leerplichtadministratie is redelijk op orde. |
| 15. 'Prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) | | | **X** | | De 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) zijn als volgt:<br>- totale caseload Leerplicht : onbekend<br>- totaal aantal absoluut verzuim: 0<br>- totaal aantal relatief verzuim: 113<br>- totaal aantal vrijstellingen: 1<br>- totaal aantal vervangende leerplicht: 6<br>- succesvolle herplaatsingen: onbekend<br>- aantal PV's: 8<br>- totale caseload RMC (Epe): 35 VSV'ers (daarvan 4 herplaatst naar school en 8 naar werk) |
| 16. Structurele effecten van leerplicht/RMC (preventief, curatief) | | **X** | | | In het kader van preventie en curatie zijn er verschillende aanzetten ('Samenwerkingsstructuur Leefbaarheid en Veiligheid', intentie om dislocatie van OSCAR naar Epe te halen, Jongerenloket Apeldoorn), maar er kan (nog) niet gesproken worden van een preventieve en curatieve 'structuur'. |
| 17. Kwantitatieve effecten van leerplicht/ RMC (terugdringen verzuim en VSV) | | **X** | | | Kwantitatieve effecten in termen van het terugdringen van verzuim en uitval zijn onvoldoende in beeld. Er wordt niet periodiek, samen met de partners, een analyse gemaakt over de bereikte effecten en ieders bijdrage daarin. |

# 4 Gemeente Voorst

**Actiepunten**

*Algemene beeld*
De leerplichttaken worden uitgevoerd door één persoon. De uitvoering van de leerplichtfunctie is over het algemeen redelijk goed ontwikkeld of in ontwikkeling. Voor het beleid inzake Leerplicht sluit Voorst aan bij Apeldoorn. Daarin ligt een kwetsbaar punt omdat Apeldoorn daarin nog onvoldoende ontwikkeld is.

*Actiepunten Beleid*
1. Voorst moet beter zicht krijgen op het beleid van Apeldoorn inzake Leerplicht/RMC. Er moet periodiek geëvalueerd worden of het beleid van Apeldoorn inzake Leerplicht/RMC voldoet voor de situatie in Voorst.
2. De uitvoering van het leerplichtwerk is mede afhankelijk van de inzet die onder meer scholen en jeugdzorg plegen. Er dienen bestuurlijke afspraken te worden gemaakt over de samenwerking en wederzijdse rolverdeling. Er moeten gezamenlijke doelen worden geformuleerd.

*Actiepunten Taken*
3. De keuzes voor prioriteiten in het werk (welke taken hebben voorrang) zijn nu nog te zeer afhankelijk van één individu. De prioriteiten moeten worden vastgelegd in beleid.
4. Om de uitvoering verder te professionaliseren moeten sturingsinstrumenten worden ingezet, zoals werkmethodieken, protocollen, werklastmonitor.

*Actiepunten Organisatie*
5. Uitvoering van de leerplichtfunctie door één persoon is kwetsbaar voor uitval. In Voorst is de positie van de leerplichtambtenaar relatief goed ingebed, met een actieve leidinggevende, goede contacten binnen de gemeentelijke organisatie en goede samenwerking met onder meer de scholen. Om de continuïteit te waarborgen zijn afspraken gemaakt met Apeldoorn. Die lijn moet verder uitgewerkt worden.
6. De formatie voor Leerplicht voldoet aan de Ingrado-richtlijn. De feitelijke bezetting blijft echter achter bij de formatie die genoemd is. Het is van belang de bezetting op peil te brengen/houden.
7. Er moet een plan voor professionalisering worden opgesteld voor de leerplichtambtenaar. Zodat planmatig aan verdere deskundigheidsbevordering kan worden gewerkt.

8. De samenwerking met andere gemeenten op het niveau van leerling-dossiers is aanwezig, maar kan beter wanneer er duidelijke werkafspraken gemaakt worden.

*Actiepunten Resultaten*

9. Er is een vrij goed beeld van verzuim en uitval. Scholen melden redelijk goed. Samen met de scholen moet een plan worden gemaakt om de volgende stap naar een volledig sluitend systeem voor signalering, melding en registratie te zetten.
10. Er wordt gewerkt aan de opbouw van een structuur voor preventief en curatief werken. Er zijn verschillende initiatieven. Er moet samen met de relevante partners een plan worden gemaakt, waarin ook meetbare doelen zijn geformuleerd.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| Beleid | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leerplicht/RMC in beleid | | | **X** | | Voorst sluit aan bij het beleid van Apeldoorn. |
| 2. Specifiek leerplicht/RMC-beleid | | **X** | | | Voorst heeft geen specifiek beleid geformuleerd voor leerplicht. Er wordt aangesloten bij Apeldoorn. Taken en doelstelling worden vanuit Apeldoorn gecommuniceerd naar Voorst.<br>Afspraken met onder meer scholen vallen onder de verantwoordelijkheid van Voorst. Dergelijke afspraken zijn er wel in de dagelijkse praktijk, maar niet op beleidsmatig en bestuurlijk niveau. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | | **X** | | | Prestaties van leerplicht worden incidenteel wel bekeken (jaarverslag, besprekingen met leidinggevende), maar niet structureel gemeten. |
| 4. Afstemming leerplicht/RMC-beleid met andere partijen | | **X** | | | Met name de subregio wordt betrokken bij de afstemming van het beleid inzake leerplicht.<br>Andere gemeenten in de regio, onderwijs en hulpverlening worden niet structureel betrokken bij de vaststelling en herijking van beleid inzake leerplicht. |

| Taken | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | | **X** | | Er wordt uitvoering gegeven aan de kerntaken preventie, curatie en repressie. De medewerker leerplicht is geen BOA, daarom wordt het opmaken van een proces verbaal uitbesteed aan Apeldoorn.<br>De preventieve taken moeten verder uitgebouwd worden. |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | | | **X** | | Er zijn aanzetten voor een integrale taakuitvoering en er worden duidelijke prioriteiten gesteld binnen de verschillende taken. Er wordt continu bekeken in welke taken geïnvesteerd moet worden.<br>Prioriteiten in de taken zijn nu nog te veel individuafhankelijk en niet vastgelegd in beleid. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | | **X** | | | Er wordt niet gewerkt met vaststaande methodieken en protocollen.<br>De leerplicht in Voorst wordt uitgevoerd door één medewerker. Om de continuïteit van de leerplichtuitvoering te kunnen garanderen voert de leerplichtambtenaar de leerplicht op dezelfde manier uit als leerplichtcollega's in Apeldoorn, zodat een Apeldoornse collega de leerplichttaken kan overnemen in situaties van uitval. |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | | **X** | | Knelpunten zijn bekend. De leidinggevende heeft impulsen gegeven om knelpunten structureel aan te gaan pakken. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | | **X** | | Er is een goede interactie tussen beleid en uitvoering. Leerplicht heeft redelijk goede verbindingen met de relevante beleidsafdeling(en). De leidinggevende heeft impulsen gegeven om de samenwerking met jeugd- en jongerenbeleid te intensiveren. |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | | **X** | | De leidinggevende is inhoudelijk (nog) niet goed op de hoogte en betrokken, maar er zijn aanzetten om door middel van een maandelijks inhoudelijk overleg deze inhoudelijke kennis en betrokkenheid te vergroten.<br>De leidinggevende stuurt op beleid en taakuitvoering. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | | **X** | | De formatie voor leerplicht voldoet aan de richtlijn van Ingrado (zie Deel 1, paragraaf 2.2).<br>Opgemerkt moet worden dat de feitelijke bezetting voor leerplicht minder is dan 1,67 fte. |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | **X** | | | De medewerker leerplicht is geschoold en toegerust voor de leerplichttaken.<br>De medewerker leerplicht is geen BOA, maar het plan is om van start te gaan met de BOA-opleiding.<br>Er wordt (nog) onvoldoende planmatig gewerkt aan verdere professionalisering. |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | | **X** | | Er is een goede samenwerking met andere gemeenten in de (sub)regio, maar er zijn geen structurele en vastgelegde afspraken over de afstemming. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | | | **X** | | Er is een redelijk beeld van verzuim en uitval en van de scholingssituatie van de inwoners die binnen de leerplicht vallen.<br>De leerplichtadministratie is up-to-date en klopt met de administratie van de scholen. De scholen melden redelijk goed (er is en wordt geïnvesteerd in schoolcontroles).<br>Er zijn duidelijke afspraken met de scholen over signalering en melding. |
| 15. 'Prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) | | | **X** | | De 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) zijn als volgt:<br>- totale caseload Leerplicht : onbekend<br>- totaal aantal absoluut verzuim: 0<br>- totaal aantal relatief verzuim: 11<br>- totaal aantal vrijstellingen: 8<br>- totaal aantal vervangende leerplicht: 0<br>- succesvolle herplaatsingen: 0<br>- aantal PV's: 8<br>- totale caseload RMC (Voorst): 14 VSV'ers (daarvan 6 herplaatst naar school en 2 naar werk) |
| 16. Structurele effecten van leerplicht/RMC (preventief, curatief) | | **X** | | | In het kader van preventie en curatie zijn er verschillende aanzetten (ZAT, zorgnetwerken, spreekuren op scholen, schoolcontroles, samenwerking met Jongerenloket), maar er kan (nog) niet gesproken worden van een preventieve en curatieve 'structuur'. De leidinggevende wil in 2008 prioriteit geven aan het opbouwen van een preventieve en curatieve structuur. |
| 17. Kwantitatieve effecten van leerplicht/ RMC (terugdringen verzuim en VSV) | | **X** | | | Kwantitatieve effecten van het terugdringen van verzuim en uitval zijn onvoldoende in beeld. Er wordt niet periodiek, samen met de partners, een analyse gemaakt over de bereikte effecten en ieders bijdrage daarin. |

# 5 Gemeente Deventer

**Actiepunten**

*Algemeen beeld*
De actiepunten en bevindingen voor de gemeente Deventer zijn het resultaat van het onderzoek dat de gemeente Deventer zelf heeft laten uitvoeren (Advies versterking leerplichtfunctie gemeenten Deventer, KBA, 2007). De gemeente Deventer heeft inmiddels ingestemd met het advies en de actiepunten en is bezig met de uitvoering.
Voor de informatie met betrekking tot de gemeente Deventer is gebruik gemaakt van het adviesrapport *Versterking Leerplichtfunctie gemeente Deventer* (KBA, november 2007).

*Actiepunten beleid*
1. Vaststellen beleidskader en uitwerken beleidsdoelen
   Als eerste stap moet de gemeente vaststellen hoe zij beoogt de wettelijk taak Leerplicht/RMC uit te voeren, met welke doelen, binnen welk kader en met welke samenwerkingspartners. De beleidsdoelen moeten herkenbaar en meetbaar geoperationaliseerd worden: concrete doelen benoemen voor de korte, middellange en lange termijn.
2. Maken van afspraken over preventie
   Nu is de deelname van Leerplicht aan ZAT's nog afhankelijk van de overeenstemming tussen individuele leerplichtambtenaren en afzonderlijke scholen. De gemeente moet met alle schoolbesturen (po, vo en mbo) afspraken maken over zorgadviesteams en de inzet van verschillende partijen daarin. De gemeente legt de afspraken vast in convenanten of contracten en verbindt zich aan een bepaalde eigen inbreng vanuit Leerplicht/RMC.
3. Leggen van verbinding tussen Leerplicht/RMC en jeugdbeleid en 'Werk en Inkomen'
   De doelen voor Leerplicht/RMC overlappen sterk met de bredere doelen van het jeugdbeleid (en arbeidsmarktbeleid). Binnen de gemeentelijke organisatie moet beleidsmatig een verbinding gemaakt worden tussen de beleidsterreinen die met jeugd en jongeren te maken hebben en Leerplicht/RMC maakt daarvan onderdeel uit.
   Zeker na de invoering van de Kwalificatieplicht hebben Leerplicht en RMC een belangrijke taak wat betreft (ongekwalificeerde) jongeren die op de overgang van onderwijs naar werk staan. Nauwe samenwerking tussen Leerplicht/RMC en onder meer Werk en Inkomen, CWI en UWV is een vereiste.

4. Maken van afspraken over regionale samenwerking Leerplicht/RMC
   Voor de gemeenten in de Stedendriehoek staat de samenwerking op het gebeid van Leerplicht/RMC op de agenda. De gemeente Deventer zou daarin actieve rol moeten spelen om te onderzoeken hoe met name de taak van leerplichthandhaving voor jongeren die naar het middelbaar beroepsonderwijs gaan kan worden opgepakt samen met andere gemeenten. Juist op dat punt is voor Deventer veel winst in samenwerking te halen.

*Actiepunten taken en organisatie*

5. Invoering systeem van 'allrounders' voor werkverdeling
   Nu wordt binnen het team Leerplicht gewerkt met een klantsysteem dat gebaseerd is op een zekere mate van specialisatie. Geconstateerd moet worden dat het systeem onvoldoende aansluit bij de omvang van een bureau zoals in Deventer. Voorgesteld wordt om een systeem te hanteren van zogenaamde *overlappende allrounders*. Daarvoor is het noodzakelijk dat Leerplicht werkt vanuit een integrale taakopvatting, dat wil zeggen: elke medewerker heeft zijn eigen werkgebied (leeftijdsgroep, scholen, buurten) dat overlapt met tenminste twee andere collega's. Elke medewerker moet in staat zijn preventief, curatief en repressief te werken. Alle medewerkers dienen bevoegd opsporingsambtenaar te zijn.
6. Integratie Leerplicht en RMC
   In het land zijn er verschillende, deels tegenstrijdige ontwikkelingen te zien als het gaat om de rol en positie van de RMC-functie. Er zijn twee bewegingen.
   De eerste beweging is om RMC te koppelen aan CWI en andere op arbeid en inkomen gerichte partijen (vaak in de vorm van een Jongerenloket). De tweede beweging is die van integratie van Leerplicht en RMC in één bureau. RMC wordt daarbij opgevat als een verlengde van de leerplichtfunctie, met een gemeenschappelijke doelstelling namelijk het voorkomen en terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Voor Deventer wordt geadviseerd om Leerplicht en RMC te integreren. Noodzakelijk bij integratie van Leerplicht/RMC is wél dat er vorm wordt gegeven aan samenwerking en afstemming met CWI en vergelijkbare partijen. De vorm daarvoor zou een periodiek multidisciplinair overleg kunnen zijn.
7. Professionalisering leerplicht- en RMC-werk
   Er zijn enkele aanzetten voor professionalisering van het werk geweest, maar er is behoefte aan een systematische aanpak en een programma voor de middellange termijn. Dat programma geldt voor het team als geheel en richt zich op professionalisering van het werk en de werkprocessen.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| **Beleid** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leerplicht/ RMC in beleid | | **X** | | | Er is beleid ontwikkeld. Daarin wel aandacht voor Leerplicht, maar nog niet uitgewerkt in een duidelijke rol/taak voor leerplicht. |
| 2. Specifiek leerplicht/ RMC-beleid | | | **X** | | Recent heeft de gemeente nieuw, specifiek beleid vastgesteld. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | | **X** | | | Wel aanzetten, maar nog niet in uitvoering. |
| 4. Afstemming leerplicht/RMC-beleid met andere partijen | | **X** | | | Er zijn wel allerlei contacten, maar die hebben nog niet een structureel karakter en worden nog onvoldoende omgezet in bestuurlijke en beleidsmatige afspraken. |

| **Taken** | **I** | **II** | **III** | **IV** | **Toelichting** |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | | **X** | | Alle taken worden uitgevoerd, maar de preventieve taken nog te incidenteel en te weinig. Tot voor kort werden er geen PV's in het team opgemaakt en was de repressiekant zwak ontwikkeld. |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | | **X** | | | Geen duidelijke prioriteiten en keuzes afhankelijk van individuen. Recent wel gestart met andere aanpak vanuit nieuwe beleidskader. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | | **X** | | | Zwak ontwikkeld, maar nu sterk in ontwikkeling. Er wordt gewerkt aan urenregistratie en aan de introductie van vaste werkmethodieken. |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | | | **X** | De gemeente heeft een analyse laten maken van de situatie, knelpunten benoemd en actiepunten vastgesteld. De actiepunten worden op bestuurlijk en managementniveau gedragen. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | | X | | De relatie tussen beleid en uitvoering was zwak, maar is recent sterk verbeterd, ook door de komst van nieuwe verantwoordelijken. Er wordt gekeken hoe uitvoering en beleid meer structureel verbonden kunnen worden. |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | | X | | Leerplicht had lange tijd geen goede aansturing. Nu sterk verbeterd. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | | X | | De leerplicht- en RMC-formatie bleef tot voor kort achter bij de norm. De leerplichtformatie is na de recente aanpassingen nu op orde. De RMC-formatie blijft achter bij de richtlijn (zie Deel 1, paragraaf 2.2). |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | X | | | Recent is actief gestart met professionalisering van medewerkers en wordt een inhaalslag gemaakt. |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | | X | | Deventer heeft op uitvoerend niveau contacten met andere gemeenten. Met name voor de RMC-taken (en Kwalificatieplicht) is nauwere samenwerking met de regiogemeenten gewenst. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | | X | | | Melding door scholen is niet optimaal. Door problemen met het administratiesysteem zijn gaten in de registratie ontstaan. Dat probleem wordt nu verholpen. |
| 15.'Prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) | | X | | | De gemeente is in staat de wettelijk vereiste gegevens op te leveren, maar de kwaliteit is niet optimaal. De cijfers worden nog onvoldoende gebruikt om eigen prestaties te monitoren. |
| 16. Structurele effecten van leerplicht/RMC (preventief, curatief) | | X | | | Er zijn een aantal goede initiatieven, maar er is nog geen brede, samenhangende aanpak ontwikkeld. |
| 17. Kwantitatieve effecten van leerplicht/ RMC (terugdringen verzuim en VSV) | | X | | | Er is geen goed zicht op de kwantitatieve effecten. |

# 6 Gemeente Olst-Wijhe

**Actiepunten**

*Algemene beeld*
De gemeente Olst-Wijhe heeft recent een nieuw beleidsplan vastgesteld, waarin een duidelijk beleidsmatig kader voor de uitvoering van de leerplicht- en RMC-functie wordt gegeven. Dat plan voorziet in verbetering op tal van punten, waaronder ook uitbreiding van de formatie.
Op dit moment is de uitvoering zwak ontwikkeld. Het nieuwe beleidsplan omvat echter actiepunten voor verdere ontwikkeling.
Het beleidsplan is – terecht – ambitieus. Vergeleken met het huidige uitvoeringsniveau zal er een inhaalslag gemaakt moeten worden. Om dit te kunnen realiseren is een fasering in de realisatie nodig.

*Actiepunten Beleid*
1. Het beleidsplan rondom de aanpak van onder meer verzuim en uitval in het onderwijs kan een sterker draagvlak krijgen indien met de scholen (en andere partners) samen afspraken worden gemaakt over de te realiseren doelen. De doelen voor Leerplicht en RMC (vermindering verzuim en uitval) zijn ook sterk afhankelijk van de inbreng van anderen. Door deze partijen structureel te betrekken bij de beleidsvorming en beleidscyclus kan de kans op succes worden vergroot.

*Actiepunten Taken*
2. Het nieuwe beleid neemt de normatieve richtlijnen (zoals voor dit onderzoek gebruikt) als doel. De afstand tussen de huidige praktijk en het beoogde niveau van uitvoering is groot. Er moet veel tegelijk gebeuren. In het uitvoeringsprogramma behorend bij de beleidsnota zijn concrete actiepunten benoemd. Nadat de uitbreiding van de formatie gerealiseerd is, moeten deze actiepunten geoperationaliseerd worden door hier een prioritering en tijdpad aan te koppelen.

*Actiepunten Organisatie*
3. Besloten is om de formatie uit te breiden en de uitbreiding van de formatie is inmiddels ingevuld. Met de voorgenomen uitbreiding van formatie is in kwantitatieve zin de formatie voor leerplicht voldoende.
4. Om het niveau van uitvoering, dat wordt beoogd in het beleidsplan, te halen zal er tevens moeten worden gekeken hoe, onder meer in de samenwerking met Deventer, extra winst geboekt kan worden als het gaat om continuïteit (bij uitval) en kwaliteit (professionalisering van het werk).

*Actiepunten Resultaten*

5. In het nieuwe beleidsplan is één van de prioriteiten het verkrijgen van een accuraat beeld van de aard en omvang van het verzuim en de uitval. Daartoe dient een plan te worden gemaakt, in samenspraak met de scholen.

6. Er wordt gewerkt aan de opbouw van een structuur voor preventief en curatief werken (er is samen met hulpverleningsinstellingen en onderwijs bijvoorbeeld fors geïnvesteerd in een sluitende zorgstructuur). Er moet een plan komen, opgesteld samen met scholen en andere partners, om te komen tot structurele samenwerking en oplossingen, preventief en curatief.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| Beleid | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leer-plicht/RMC in beleid | | | | **X** | Het belang van leerplicht/RMC is erkend en daar is in het nieuwe beleidsplan uitvoering aan gegeven. Het nieuwe beleidsplan is vastgesteld door de Raad. In dit beleid is aangegeven hoe problemen rondom onderwijs en jeugd (verzuim, uitval) aangepakt worden en wat de rol van leerplicht/RMC daarbinnen is.<br>Tot nu toe was er geen beleidsmatig kader. |
| 2. Specifiek leer-plicht/ RMC-beleid | | | **X** | | Taken, doelstellingen en prioriteiten in de ta-ken/doelen zijn vertaald in het nieuwe beleidsplan. Afspraken met onder meer scholen zijn er wel in de dagelijkse praktijk, maar (nog) niet op beleidsmatig en bestuurlijk niveau. Er zijn echter wel aanzetten om hierin te investeren. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | **X** | | | | Prestatie van leerplicht worden niet structureel gemeten.<br>Bij vaststelling van het nieuwe beleid gaat de be-leidscyclus lopen en is het doel om dit beleid perio-diek te beoordelen en bij te stellen. |
| 4. Afstemming leerplicht/ RMC-beleid met andere partijen | | | **X** | | Andere gemeenten in de (sub)regio, onderwijs en hulpverlening zijn niet structureel betrokken bij de vaststelling van het nieuwe beleidsplan.<br>Bij vaststelling door het College wordt het beleid wel voorgelegd en kortgesloten met Deventer, onderwijs en hulpverlening. |

| Taken | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | | **X** | | Er wordt met name uitvoering gegeven aan de curatieve/repressieve taken, preventieve taken worden slechts marginaal uitgevoerd.<br>In het nieuwe beleidsplan wordt sterk ingezet op de uitvoering van alle kerntaken. Preventie en curatie/repressie wegen in dit nieuwe beleid even zwaar. |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | **X** | | | | Er is nog geen sprake van een integrale taakuitvoering met duidelijke prioriteiten binnen de verschillende taken. Prioriteiten in de taken zijn nu nog te veel individuafhankelijk en niet vastgelegd in beleid.<br>In het nieuwe beleid wordt ingezet op een integrale taakuitvoering. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | | **X** | | | Vaststaande methodieken om de caseload te bepalen, toe te wijzen en te monitoren ontbreken en er wordt niet gewerkt met vaststaande methodieken en protocollen. Er is te weinig informatie-uitwisseling en werkoverdracht.<br>Er zijn wel procesbeschrijvingen, die richting geven aan de manier van werken.<br>In het nieuwe beleid wordt ingezet op het ontwikkelen van protocollen en methodieken. |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | | | **X** | Knelpunten zijn bekend. Het nieuwe beleidplan zet in op een structurele aanpak van knelpunten. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | | | **X** | Het belang van een goede interactie tussen uitvoering en beleid wordt erkend en de positionering van leerplicht/RMC is zo gekozen dat er goede verbindingen zijn met de relevante beleidsterreinen.<br>Om een goede interactie tussen beleid en uitvoering te garanderen, zorgt de beleidsmedewerker deels voor de inhoudelijke aansturing van de leerplichtmedewerkers. |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | | **X** | | De coördinator is zowel inhoudelijk als organisatorisch verantwoordelijk. De coördinator stuurt op beleid en taakuitvoering en ook de beleidsmedewerker zorgt deels voor de inhoudelijke aansturing van de leerplichtmedewerkers. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | | **X** | | De formatie voor leerplicht voldoet aan de richtlijn van Ingrado (zie Deel 1, paragraaf 2.2).<br>Er is door de Raad goedkeuring gegeven aan een uitbreiding van de formatie voor leerplicht. De totale goedgekeurde formatie bedraagt 0,66 fte voor leerplichtuitvoering. De uitbreiding van de formatie is inmiddels ingevuld en de nieuwe leerplichtambtenaar start vlak voor de start van schooljaar 2008-2009.<br>Naast de uitvoering van leerplicht wordt verder nog 0,22 fte ingezet voor leerlingenadministratie (inclusief applicatiebeheer) en 0,04 voor beleidstaken (totaal leerplichtfunctie 0,92 fte). |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | **X** | | | De leerplichtmedewerkers zijn geschoold en toegerust voor hun taak.<br>De leerplichtmedewerkers zijn geen BOA.<br>Er wordt niet planmatig gewerkt aan verdere professionalisering.<br>In het nieuwe beleid is aangegeven dat de leerplichtmedewerkers BOA moeten zijn en het bevat een plan voor verdere professionalisering. |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | **X** | | | De samenwerking met andere gemeenten in de (sub)regio is marginaal en afstemming gebeurt ad hoc. Er zijn geen structurele en vastgelegde afspraken over de afstemming. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | **X** | | | | Er is geen sluitend beeld van verzuim en uitval en er is geen compleet overzicht van de scholingssituatie van alle inwoners die binnen de leerplicht/kwalificatieplicht en RMC-regelgeving vallen. De melding van scholen is niet dekkend en accuraat. Eén van de eerste actiepunten in het nieuwe beleidsplan is zicht krijgen op de werkelijke aard en omvang van het probleem. |
| 15. 'Prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) | | **X** | | | De 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) zijn als volgt:<br>- totale caseload Leerplicht : onbekend<br>- totaal aantal absoluut verzuim: 34<br>- totaal aantal relatief verzuim: 25<br>- totaal aantal vrijstellingen: 1<br>- totaal aantal vervangende leerplicht: 1<br>- succesvolle herplaatsingen: onbekend<br>- aantal PV's: 0<br>- totale caseload RMC (Olst-Wijhe): onbekend<br><br>Olst-Wijhe heeft geen zicht op de 'prestatiecijfers' van RMC. Deventer voert RMC uit voor Olst-Wijhe. In het nieuwe beleidsplan wordt ingezet op het in beeld krijgen van de 'prestatiecijfers' van RMC en op het vergelijken van de 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC met de 'prestatiecijfers' van andere gemeenten. |
| 16. Structurele effecten van leerplicht/RMC (preventief, curatief) | | **X** | | | In het kader van preventie en curatie zijn er verschillende aanzetten (verbindingen met zorgstructuur in de Regio IJsselvecht, verbindingen met jeugdhulpverlening, afspraken met Jongerenloket Zwolle), maar er kan niet gesproken worden van een preventieve en curatieve 'structuur'.<br>In het nieuwe beleidsplan wordt ingezet op het opbouwen van een preventieve en curatieve structuur. |
| 17. Kwantitatieve effecten van leerplicht/ RMC (terugdringen verzuim en VSV) | | **X** | | | Kwantitatieve effecten in termen van het terugdringen van verzuim en uitval zijn niet in beeld. Er wordt niet periodiek, samen met de partners, een analyse gemaakt over de bereikte effecten en ieders bijdrage daarin.<br>Doel is wel om in de toekomst iets te kunnen zeggen over de kwantitatieve effecten van leerplicht/RMC |

# 7 Gemeente Zutphen

**Actiepunten**

*Algemene beeld*
Over het geheel genomen is de beleidsmatige inkadering en de uitvoering van de leerplichtfunctie relatief goed ontwikkeld of in ontwikkeling. Zutphen heeft het belang van Leerplicht/RMC duidelijk benoemd en vastgelegd in beleid. Er wordt veel samengewerkt met partners, zoals de scholen en Jeugdzorg. Een belangrijk punt van aandacht is de verschuiving van een meer reactieve, curatieve manier van werken naar een ook meer preventieve aanpak.

*Actiepunten Beleid*
1. De gemeente Zutphen heeft duidelijk beleid geformuleerd, waarin prioriteiten en doelen voor Leerplicht en RMC zijn benoemd. Een volgende stap is het systematisch volgen en evalueren van de uitvoering op de gestelde doelen. Daarnaast kan de basis van het beleid versterkt worden indien partners bij het opstellen ervan systematisch betrokken worden. Een omschakeling naar een meer preventieve werkwijze maakt het betrekken van partners extra noodzakelijk.

*Actiepunten Taken*
2. De uitvoering van preventieve taken/activiteiten is in aanzet wel aanwezig, maar blijft sterk achter bij de andere taken. Preventief werken vraagt om beleidsmatige afspraken, nieuwe prioriteiten, gedeeltelijk andere competenties bij de uitvoerders en andere manieren om succes zichtbaar te maken. Om de omschakeling te maken is derhalve een plan nodig waarin de inzet en rol van verschillende betrokkenen is aangegeven.
3. Om meer sturingsmogelijkheden te krijgen is het noodzakelijk dat de lijn van professionalisering en ontwikkeling van werkmethodieken wordt doorgezet. Een systeem voor de bepaling, toewijzing en monitoring van de werklast (caseload) is een belangrijk onderdeel daarvan.

*Actiepunten Organisatie*

4. In principe is er een goede interactie tussen beleid en uitvoering, maar door veel wisseling van personen bij het beleid staat de interactie onder druk. Er moet gewerkt worden aan betere continuïteit op dat punt en minder kwetsbaarheid voor personele wisselingen.
5. Per 1 januari 2008 bedroeg de formatie voor Leerplicht en RMC 3 fte. Inmiddels heeft er een uitbreiding plaats gevonden met 0,94 fte. Daarvan zal de gemeente naar eigen berekening 0,75 fte inzetten voor de uitvoering van de nieuwe Kwalificatieplicht. De overige 0,19 fte zou toegevoegd moeten worden aan RMC.
   De Ingrado-richtlijn gaat uit van een percentage van 5 procent binnen de totale leerplichtformatie, die voor beleid ingezet wordt.
6. De samenwerking met andere gemeenten op het niveau van leerling-dossiers is aanwezig, maar kan beter wanneer er duidelijke werkafspraken gemaakt worden.

*Actiepunten Resultaten*

7. Er zitten nog aanzienlijke gaten in de signalering, melding en registratie van verzuim en uitval. Er is nog geen sprake van een sluitend beeld. Er moet een plan komen om de melding van scholen te verbeteren. De gemeente kon geen cijfers leveren over relatief verzuim, hetgeen wettelijk wel verplicht is. Het systeem voor leerplichtadministratie is onvoldoende ondersteunend aan de uitvoering. Daarin moet verbetering worden aangebracht.
8. Er zijn een aantal goedlopende initiatieven met name waar het gaat om opvang van jongeren die dreigen uit te vallen. Met de partners zou een volgende stap gezet moeten worden voor de uitbouw van een meer preventieve structuur. Een speciaal punt van aandacht daarbij is de veranderde situatie na de invoering van de Kwalificatieplicht, waardoor met name voor het middelbaar beroepsonderwijs andere regels gaan gelden omtrent de melding en aanpak van verzuim en uitval. Voor het team Leerplicht/RMC betekent dit een uitbreiding van de werkzaamheden. Daarnaast moet de samenwerking met andere gemeenten worden versterkt, in het bijzonder met Lochem, om onderling werkafspraken te maken over de contacten met het mbo.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| Beleid | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leerplicht/RMC in beleid | | | | **X** | In de nota jeugdbeleid en de beleidsnotitie 'Voorkomen van voortijdig schoolverlaten in Zutphen' wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan leerplicht/RMC. |
| 2. Specifiek leerplicht/RMC-beleid | | | **X** | | Er is een duidelijk beleidskader voor leerplicht/RMC, waarin is aangegeven welke doelstellingen gerealiseerd moeten worden en welke prioriteiten gesteld worden in de taken/doelen.<br>Er zijn enkele voorbeelden van beleidsmatige en bestuurlijke afspraken met het onderwijsveld en andere relevante partijen (verzuimbeleid waarbij het onderwijs is betrokken, Onderwijs Zorg Centrum waarin verschillende partijen participeren), maar dergelijke afspraken dienen verder uitgebouwd te worden. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | | | **X** | | Prestaties van leerplicht worden incidenteel wel bekeken (jaarverslag), maar niet structureel gemeten.<br>Het belang van een beleidscyclus, die periodiek wordt beoordeeld en bijgesteld, wordt door het team leerplicht/RMC erkend en er worden aanzetten gegeven om een dergelijke beleidscyclus te ontwikkelen. |
| 4. Afstemming leerplicht/ RMC-beleid met andere partijen | | **X** | | | Andere gemeenten in de (sub)regio, onderwijs en hulpverlening worden niet structureel betrokken bij de vaststelling en herijking van het beleid inzake leerplicht.<br>Wat het beleid op het gebied van RMC betreft, is er meer afstemming met de gemeenten in de (sub)regio. Het onderwijs en de hulpverlening worden echter niet structureel betrokken bij de vaststelling en herijking van het RMC-beleid. |

| Taken | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | | **X** | | Er wordt uitvoering gegeven aan de kerntaken preventie, curatie en repressie. De preventieve taken moeten verder uitgebouwd worden. |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | | **X** | | | Alhoewel er aanzetten zijn, is er nog geen sprake van een integrale taakuitvoering. De huidige inzet is een curatieve en reactieve basisuitvoering van leerplicht/RMC.<br>Prioriteiten in de uitvoering van de taken zijn vastgelegd in beleid. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | | | **X** | | Er is sprake van een werkplan, er worden afspraken gemaakt over de organisatie van het werk en er is een goede informatie-uitwisseling tussen de medewerkers leerplicht/RMC.<br>Het belang van een goede organisatie van het werk wordt erkend en er zijn door het team leerplicht/RMC aanzetten gegeven tot het ontwikkelen van methodieken en protocollen om een zekere uniformiteit in de aanpak te realiseren. |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | | **X** | | Knelpunten zijn bekend. Het afdelingshoofd heeft impulsen gegeven om knelpunten structureel aan te gaan pakken. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | | **X** | | Het belang van een goede interactie tussen uitvoering en beleid wordt erkend en de positionering van leerplicht/RMC is zo gekozen dat er goede verbindingen zijn met de relevante beleidsterreinen.<br>Aandachtspunt is de continuïteit in de ondersteuning en aansturing van de uitvoering door beleid (toe nu toe is er sprake van een sterke wisseling van beleidsmedewerkers).<br>Er is een sterke verbinding tussen leerplicht en RMC. |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | | **X** | | Het afdelingshoofd is zowel inhoudelijk als organisatorisch verantwoordelijk.<br>Er worden regelmatig overlegmomenten gecreëerd tussen het team leerplicht/RMC en het afdelingshoofd, zodat het afdelingshoofd op de hoogte wordt gehouden en betrokken blijft.<br>Het team leerplicht/RMC wordt aangestuurd door het afdelingshoofd, maar ook deels door de beleidsmedewerker om een goede communicatie tussen beleid en uitvoering te kunnen blijven garanderen. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | | | **X** | De formatie voor zowel leerplicht als RMC voldoet, met de nieuw geworven 0,94 fte extra aan de richtlijn van Ingrado (zie Deel 1, paragraaf 2.2). |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | | **X** | | De leerplicht/RMC-medewerkers zijn geschoold en toegerust voor hun taak.<br>Niet alle leerplicht/RMC-medewerkers zijn BOA.<br>Er zijn aanzetten tot het planmatig werken aan verdere professionalisering. |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | | **X** | | Er is op uitvoeringsniveau een goede samenwerking met andere gemeenten in de (sub)regio, maar er zijn geen structurele en vastgelegde afspraken over de afstemming.<br>Er zijn aanzetten om de afstemming te versterken vanwege het belang dat daaraan in toenemende mate toegekend wordt. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | | X | | | De signalering van verzuim en uitval is niet dekkend. De scholen melden (nog) niet dekkend en accuraat. De leerplichtadministratie moet ondersteunend zijn aan de leerplicht/RMC-uitvoering en daar is nu nog geen sprake van. |
| 15. 'Prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) | X | | | | De 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (schooljaar 06/07) zijn als volgt:<br>- totale caseload Leerplicht : 157<br>- totaal aantal absoluut verzuim:2<br>- totaal aantal relatief verzuim: onbekend<br>- totaal aantal vrijstellingen: 30<br>- totaal aantal vervangende leerplicht:2<br>- succesvolle herplaatsingen:<br>- aantal PV's: 7<br>- totale caseload RMC (Zutphen en Lochem): 148 VSV'ers (daarvan 30 herplaatst naar school, 16 naar werk, 29 naar CWI, 28 overig)<br><br>Het 'totaal aantal relatief verzuim' in schooljaar 06/07 kon niet geregistreerd worden. Dit is een wettelijke verplichting van gemeenten. |
| 16. Structurele effecten van leerplicht/RMC (preventief, curatief) | | | X | | Er wordt met samenwerkingspartners gebouwd aan een preventieve en curatieve structuur.<br>In het Onderwijszorgcentrum (OZC) waarin leerlingen uit Zutphen en omgeving worden opgevangen, werken verschillende instanties samen (onderwijs en jeugdhulpverlening). Het OZC voorziet in de behoefte aan een integrale opvangvoorziening voor jongeren uit het reguliere onderwijs die voortijdig dreigen uit te vallen. Het team leerplicht is zeer nauw betrokken bij het OZC. Daarnaast participeert het team leerplicht/RMC in ZAT's, dat geleid heeft tot een intensievere samenwerking met Bureau Jeugdzorg. De opbouw van een curatieve structuur wordt gerealiseerd door middel van een jongerenloket. Het Jongerenloket is nog niet officieel van start gegaan, maar er is nu reeds sprake van een goede samenwerking met de betrokken partijen (CWI, reïntegratie, etc.). |
| 17. Kwantitatieve effecten van leerplicht/ RMC (terugdringen verzuim en VSV) | | X | | | Kwantitatieve effecten in termen van het terugdringen van verzuim en uitval zijn niet in beeld. Er wordt niet periodiek samen met de partners, een analyse gemaakt over de bereikte effecten en ieders bijdrage daarin. |

# 8 Gemeente Lochem

**Actiepunten**

*Algemene beeld*
De leerplichttaken worden in Lochem door één medewerker uitgevoerd. Sinds kort is er aansturing door een leidinggevende. In de uitvoering is een aantal zaken redelijk goed in ontwikkeling. Op het gebied van beleid, vertaling van beleid naar uitvoering en monitoring en evaluatie van resultaten is nog een omvangrijke kwaliteitsverbetering noodzakelijk.

*Actiepunten Beleid*
1. De rol van het instrument Leerplicht in het onderwijs- en jeugdbeleid is niet omschreven. Er zijn geen doelen en prioriteiten gesteld voor de leerplichtuitvoering. Er moet een duidelijk beleidskader komen waarin prioriteiten en meetbare doelen worden aangegeven. Het beleid moet periodiek worden geëvalueerd en bijgesteld.
   De gemeenteraad van Lochem heeft op 17 december 2007 het Jeugdbeleid met het bijbehorende Actiepuntenprogramma vastgesteld. In dit programma is de verdere uitwerking van leerplichtbeleid als actiepunt opgenomen.
2. In het beleid moet worden aangegeven hoe een meer preventieve aanpak van Leerplicht kan worden ontwikkeld. Bij het opstellen van het beleid dienen partners zoals scholen, jeugdzorg en andere gemeenten, structureel te worden betrokken.

*Actiepunten Taken*
3. Om de uitvoering door één medewerker minder kwetsbaar te maken voor uitval dienen werkprocessen vast te worden gelegd in methodieken en protocollen. Daardoor wordt de overdraagbaarheid van het werk groter.
4. De knelpunten in de uitvoering zijn bekend. Er moet een plan komen om de knelpunten systematisch aan te pakken (prioriteiten, tijdpad, benodigde investering).

*Actiepunten Organisatie*

5. De RMC-functie wordt voor Lochem door Zutphen uitgevoerd. Lochem heeft weinig zicht op de concrete cijfers voor Lochem zelf. De invoering van de Kwalificatieplicht verandert de rolverdeling tussen Leerplicht en RMC. Het is noodzakelijk om opnieuw te bezien wat de taken van Leerplicht zijn en welke taken door RMC-functionarissen uitgevoerd moeten worden (zie ook aanbevelingen Spoor Twee).
6. De formatie voor Leerplicht voldeed tot voor kort niet aan de Ingrado-richtlijn. Inmiddels is besloten tot uitbreiding van de formatie met 24 uur per week. Wanneer deze uitbreiding van formatie is ingevuld, voldoet de formatie voor leerplicht aan de richtlijn van Ingrado.
7. De samenwerking met andere gemeenten op het niveau van leerling-dossiers is aanwezig, maar kan beter wanneer er duidelijke werkafspraken gemaakt worden.

*Actiepunten Resultaten*

8. Het beeld van verzuim en uitval is redelijk goed op orde. Er moet een plan komen voor een volgende stap waarin de signalering, melding en registratie volledig sluitend wordt gemaakt. Dat geldt met name voor het middelbaar beroepsonderwijs.
9. Lochem kan geen cijfers geven over de RMC-meldingen voor inwoners van de eigen gemeente. Een dergelijke uitsplitsing is technisch wel mogelijk en moet zo snel mogelijk gerealiseerd worden.
10. Er moet een plan komen, opgesteld samen met scholen en andere partners, om te komen tot structurele samenwerking en oplossingen, preventief en curatief.

## Bevindingen

*I = zeer zwak ontwikkeld, II = zwak ontwikkeld, III = goed in ontwikkeling, IV = volgens norm*

| Beleid | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Rol leerplicht/RMC in beleid | | X | | | Er is beleid geformuleerd op het gebied van onderwijs en jeugd. Hierin wordt leerplicht wel genoemd, maar er is geen verdere uitwerking aan gegeven. |
| 2. Specifiek leer-plicht/RMC-beleid | X | | | | Er is nog geen beleid met betrekking tot leerplicht. Concrete taken en doelstellingen zijn dus ook nog niet vertaald in beleid.<br>Beleidsvoornemens worden alleen genoemd in het leerplichtjaarverslag. De gemeenteraad heeft op 17 december 2007 het Jeugdbeleid met bijbehorend actiepuntenprogramma vastgesteld. In dit programma is uitwerking van leerplichtbeleid als actiepunt opgenomen.<br>Afspraken met onder meer scholen zijn er wel in de dagelijkse praktijk, maar niet op beleidsmatig en bestuurlijk niveau. |
| 3. Evaluatie en bijstelling beleid | X | | | | Prestaties van leerplicht worden incidenteel wel bekeken (jaarverslag), maar niet structureel gemeten.<br>Er is nog geen beleid met betrekking tot leerplicht en een periodieke beoordeling en bijstelling van beleid heeft dus nog niet kunnen plaatsvinden. |
| 4. Afstemming leerplicht/RMC-beleid met andere partijen | | X | | | Vooralsnog is er geen beleid met betrekking tot leerplicht. De inzet is om bij het formuleren van beleid afstemming te zoeken met de andere gemeenten in de regio en scherp te beschrijven en vast te leggen wat lokaal opgepakt wordt en waar samenwerking wordt gezocht. |

| Taken | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 5. Uitvoering taken | | | **X** | | Er wordt uitvoering gegeven aan de kerntaken preventie, curatie en repressie. De preventieve taken moeten verder uitgebouwd worden (ook in het MBO). |
| 6. Samenhang in taken, prioriteit in uitvoering van taken | | | **X** | | Er zijn aanzetten voor een integrale taakuitvoering en er worden duidelijke prioriteiten gesteld binnen de verschillende taken. Er wordt continu geëvalueerd en bekeken in welke taken geïnvesteerd moet worden.<br>Prioriteiten in de taken zijn nu nog te veel individuafhankelijk en niet vastgelegd in beleid. |
| 7. Organisatie werk (werklastverdeling, caseload, werkmethodieken) | | **X** | | | Er wordt niet gewerkt met vaststaande methodieken en protocollen.<br>De leerplicht in Lochem wordt uitgevoerd door één medewerker. Om de continuïteit van de leerplichtuitvoering te kunnen garanderen zorgt de leerplichtambtenaar voor een goede vastlegging en informatie-uitwisseling naar een collega beleidsmedewerker (die ook leerplichtambtenaar is geweest). |
| 8. Kwaliteit taakuitvoering (knelpunten, sterke punten) | | **X** | | | Knelpunten zijn bekend. Tot nu zijn knelpunten niet structureel aangepakt. Het afdelingshoofd (per 01-02-2008 werkzaam in Lochem) is voornemens zicht te krijgen op leerplicht en knelpunten aan te pakken. |

| Organisatie | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 9. Positionering leerplicht/RMC binnen gemeentelijke organisatie | | | **X** | | Er is een goede interactie tussen beleid en uitvoering. Leerplicht heeft redelijk goede verbindingen met de relevante beleidsafdeling(en).<br>Er is een afstand tussen leerplicht en RMC en tussen leerplicht en Werk & Inkomen. |
| 10. Aansturing van leerplicht/RMC | | | **X** | | Sinds februari 2008 wordt leerplicht aangestuurd door een afdelingshoofd. Voorheen was de leerplichtambtenaar zelfsturend. Het afdelingshoofd heeft een leerplicht/RMC-achtergrond en is inhoudelijk op de hoogte en betrokken. |
| 11. Formatie beschikbaar voor leerplicht en RMC | | | | **X** | Inmiddels is besloten tot uitbreiding van de formatie met 24 uur per week (deze uitbreiding wordt grotendeels betaald uit de kwalificatieplichtmiddelen). Met deze uitbreiding van formatie voldoet de formatie voor leerplicht aan de richtlijn van Ingrado. (zie Deel 1, paragraaf 2.2). |
| 12. Professionaliteit uitvoering (medewerkers geschoold, BOA, plan professionalisering) | | | **X** | | De leerplichtmedewerker is geschoold en is BOA en dus toegerust voor de leerplichttaken. Er zijn aanzetten tot het planmatig werken aan verdere professionalisering. |
| 13. Afstemming / samenwerking met andere gemeenten binnen (sub)regio op uitvoeringsniveau | | **X** | | | Er is wel samenwerking met andere gemeenten, maar er zijn geen structurele en vastgelegde afspraken over de afstemming.<br>Er is meer, structureel en dekkend overleg nodig over RMC. |

| Resultaten | I | II | III | IV | Toelichting |
|---|---|---|---|---|---|
| 14. Signalering verzuim en uitval, melding scholen | | | **X** | | Er is een redelijk beeld van verzuim en uitval in het primair en voortgezet onderwijs en van de scholingssituatie van de inwoners die binnen de leerplicht vallen. De scholen melden redelijk en de leerplichtadministratie is goed op orde.<br>De signalering van verzuim en uitval in het MBO is niet dekkend. |
| 15. 'Prestatiecijfers' van leer-plicht/RMC (schooljaar 06/07) | | **X** | | | De 'prestatiecijfers' van leerplicht/RMC (school-jaar 06/07) zijn als volgt:<br>- totale caseload Leerplicht : 100<br>- totaal aantal absoluut verzuim: 0<br>- totaal aantal relatief verzuim: 32<br>- totaal aantal vrijstellingen: 2<br>- totaal aantal vervangende leerplicht: 0<br>- succesvolle herplaatsingen: onbekend<br>- aantal PV's: 4<br>- totale caseload RMC (Lochem): onbekend<br><br>Lochem heeft geen zicht op de 'prestatiecijfers' van RMC. Zutphen voert RMC uit voor Lochem, maar kan geen uitsplitsing maken tussen de RMC 'prestatiecijfers' van Zutphen en de RMC 'presta-tiecijfers' van Lochem. |
| 16. Structurele effec-ten van leer-plicht/RMC (pre-ventief, curatief) | | **X** | | | In het kader van preventie en curatie zijn er verschillende aanzetten (investeren in de relatie en samenwerking met scholen, ZAT, zorgnetwer-ken, voorlichting, controles), maar er kan (nog) niet gesproken worden van een preventieve en curatieve 'structuur'. |
| 17. Kwantitatieve effecten van leer-plicht/ RMC (te-rugdringen ver-zuim en VSV) | | **X** | | | Kwantitatieve effecten in termen van het terug-dringen van verzuim en uitval zijn niet in beeld. Er wordt niet periodiek, samen met de partners, een analyse gemaakt over de bereikte effecten en ieders bijdragen daarin. |

# Bijlage 1 – Overzicht van geïnterviewde personen

| Naam | Organisatie | Functie |
|---|---|---|
| Mevr. H. Jansen | Gemeente Apeldoorn | Afdelingshoofd |
| Mevr. E. Wolthaar | Gemeente Apeldoorn | Teamleidster Jongerenloket en Leerplicht |
| Dhr. A. van den Berg | Gemeente Apeldoorn | Senior Consulent Jongerenloket / RMC |
| Dhr. P. Graaf | Gemeente Apeldoorn | Leerplichtambtenaar |
| Mevr. B. Schoonman | Gemeente Zutphen | Hoofd Samenleving Beleidsafdeling |
| Mevr. S. Koiter | Gemeente Zutphen | Leerplichtambtenaar / RMC-medewerker |
| Mevr. M. Eussen | Gemeente Zutphen | Beleidsmedewerker Onderwijs (a.i.) |
| Mevr. L. Maas | Gemeente Olst-Wijhe | Coördinator Vakgroep Maatsch. Ontwikkelingen |
| Mevr. J. Hoogeland | Gemeente Olst-Wijhe | Beleidsmedewerker Jeugd en Onderwijs |
| Mevr. W. Mollema | Gemeente Olst-Wijhe | Leerplichtambtenaar |
| Mevr. C. Kats | Gemeente Epe | Teamleider Directe Publieksdiensten |
| Dhr. M. Haveman | Gemeente Epe | Beleidsmedewerker Jeugdbeleid |
| Dhr. E. Alferink | Gemeente Epe | Leerplichtambtenaar |
| Mevr. W. Kamphorst | Gemeente Lochem | Afdelingshoofd Welzijn en Onderwijs |
| Mevr. L. Vleeming | Gemeente Lochem | Beleidsmedewerker Onderwijs en Jeugd |
| Mevr. D. Langelaar | Gemeente Lochem | Leerplichtambtenaar |
| Dhr. W. Demmers | Gemeente Voorst | Leidinggevende Welzijn, Zorg en Burgerzaken |
| Mevr. J. Sahuleka | Gemeente Voorst | Leerplichtambtenaar |
| Dhr. B. van Kolfschoten | Gemeente Brummen | Manager Afdeling Samenleving |
| Mevr. H. Machiavello | Gemeente Brummen | Beleidsmedewerker Jeugd |
| Mevr. A. Borninkhof | Gemeente Brummen | Beleidsmedewerker Onderwijs |
| Mevr. A. Bolat | Gemeente Brummen | Leerplichtambtenaar |

Voor de informatie met betrekking tot de gemeente Deventer is gebruik gemaakt van het adviesrapport *Versterking Leerplichtfunctie gemeente Deventer* (KBA, november 2007).

# Bijlage 2 – Deelnemers bijeenkomst RMC – Kwalificatieplicht 27 maart 2008

| Naam | Organisatie | Functie |
|---|---|---|
| Dhr. E. Winkelman | Gemeente Apeldoorn | Beleidsmedewerker onderwijs, leerplicht en RMC |
| Mevr. E. Wolthaar | Gemeente Apeldoorn | Teamleidster Jongereloket en Leerplicht |
| Dhr. A. van den Berg | Gemeente Apeldoorn | Senior Consulent Jongerenloket / RMC |
| Dhr. P. Graaf | Gemeente Apeldoorn | Leerplichtambtenaar |
| Mevr. T. Lammers | Gemeente Deventer | Teammanager Welzijn & Zorg |
| Mevr. M. van Oostveen | Gemeente Deventer | Programmamanager Jeugd & Onderwijs |
| Mevr. F. Lansink | Gemeente Deventer | RMC-medewerker |
| Mevr. F. Ibouhouten | Gemeente Deventer | RMC-medewerker |
| Dhr. J. Tijssen | Gemeente Zutphen | Leerplichtambtenaar / RMC-medewerker |
| Dhr. R. v/d Werff | ROC Aventus | Senior Onderwijskundig Adviseur |
| Mevr. M. Volp | Etty Hillesum Lyceum | Voorzitter College van Bestuur |

In het rapport Samenwerking leerplicht Stedendriehoek (Roelofs & Eimers, 2007) is beschreven met welke ontwikkelingen de gemeenten in de Stedendriehoek de komende jaren te maken krijgen en hoe zij daar gezamenlijk het beste op zouden kunnen reageren. In reactie op de conclusies en aanbevelingen hebben de gemeenten nu laten onderzoeken hoe samenwerking op het gebied van Leerplicht en RMC verder versterkt kan worden. Gekozen is voor een aanpak langs twee sporen.

Het eerste spoor richt zich op de leerplichtfunctie uitgevoerd door de afzonderlijke gemeenten, gericht op de leerplichtigen van het primair en voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo). Het uitgangspunt is dat de gemeenten zelf zorgen voor de uitvoering van de leerplichtfunctie. Het doel is om de uitvoering kwalitatief te verbeteren op basis van gezamenlijke kwaliteitsnormen. Per gemeente is daartoe een actieplan opgesteld.

Het tweede spoor omvat de kwalificatieplicht- en RMC-functie. Voorgesteld wordt om deze beide functies niet per gemeente, maar per subregio en regionaal te organiseren. Hierbij gaat het om de groep kwalificatieplichtigen van 16 tot 24 jaar, die zitten in het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) of daar zijn uitgevallen.

Voorliggende onderzoeksrapportage bestaat uit twee delen. Deel 1 is het hoofdrapport en omvat de belangrijkste conclusies en aanbevelingen voor de twee sporen. In deel 2 zijn de bevindingen en aanbevelingen (actiepunten) voor elk van de acht gemeenten afzonderlijk opgenomen.

ISBN 978 90 77202 45 6
NUR 840